

In dit nummer o.m.

Blz. 6

Blz. 21

Blz. 24

Blz. 9, 11

Blz. 23

**Jaargang 22 nr. 3
september 2011**

In dit nummer o.m.

pagina

- 2 Zelfhulpboek
- 3 Van het bestuur
- 6 Interview Peter Raggars
- 8 Bezuinigingen
- 9 Teksttelefonie in Nederland
- 11 Bellen
- 20 AnnieS
- 21 Muziekvolken
- 23 Column van Cor Toonen
- 24 Signaalhond Gucci
- 24 Toen (10 geboden uit 1933)
- 25 Nieuws van de steunpunten
- 27 Activiteitenkalender 2011

Demonstratie

De huidige regering is druk bezig met het afbreken van de sociale zekerheid voor diegenen die het het hardst nodig hebben. De problemen stapelen zich op: Kostenverhoging, minder tot geen subsidies meer en beperking van ondersteuning. De vaste lasten worden steeds hoger en er blijft steeds minder geld over voor andere zaken.

We roepen iedereen op om maandag 19 september (de dag voor Prinsjesdag) mee te doen aan de grote demonstratie die georganiseerd wordt door CG-raad, deze raad vertegenwoordigt 240 PGO's (organisaties van patiënten, gehandicapten en ouderen).

Houdt uw post, email en de website www.stichtingplotsdoven.nl in de gaten voor het definitieve programma.

Hoe denkt u hierover?

'Regelmatig moet ik naar het ziekenhuis. Veel specialisten gebruiken spontaan hun eigen pc voor de communicatie, maar meestal neem ik ook een netbook mee dat ze kunnen gebruiken om te typen. In één ziekenhuis heb ik bij twee artsen meegemaakt dat zij weigerden te typen. "Had u maar een tolk mee moeten brengen," zeiden ze.'

Ik vind dat, waar ik als dove recht heb op een tolk, dat niet wil zeggen dat ik ook verplicht ben tot tolkgebruik, terwijl de arts wel de plicht heeft duidelijk over te brengen wat hij zegt.'

We zien uw mening met veel belangstelling tegemoet. U kunt schrijven naar: Redactie Plotsdoof, van Veldekestraat 6a, 4819 EP Breda of mailen naar redactie@stichtingplotsdoven.nl

Stichting Plotsdoven
De Molen 89 a
3995 AW Houten
tel/ffax: 030 - 69 58 719
www.stichtingplotsdoven.nl
info@stichtingplotsdoven.nl

Colofon

Plotsdoof is een uitgave van de Stichting Plotsdoven. Donateurs van de stichting ontvangen het blad gratis. Plotsdoof verschijnt vier keer per jaar: in maart, juni, september en december.

Redactieadres

van Veldekestraat 6a
4819 EP Breda
redactie@stichtingplotsdoven.nl

Redactie

Jopy Sol, hoofdredacteur
Marja Bouma, corrector

Opmaak

Frans Verkade

Aan dit nummer werkten mee:

Gerard de Vijlder
Peter Riggers
Nadia Garnefski
Wouter Bolier
Geesje Broersma
Conny Kapitein
Ans Holub
Leni van der Meulen
Michèle Meirlevede
Thea van der Wilt
Judith Vogels
Myrthe van Winzum
Anton van der Horst
Cor Toonen
Suzanne Scheerstra
Imke Rozema
Anja Kortens
Said Jamal
Eric Zuidertuin

Plaatsing van brieven betekent niet dat de redactie het met de strekking eens is. De redactie kan brieven weigeren, inkorten of redigeren. Overname van artikelen is toegestaan, mits met bronvermelding.

Sluitingsdatum kopij volgend nummer: 15 november

Drukwerk en verzending

WPS
Loskade 4
7202 CZ Zutphen

Een zelfhulpboek voor mensen met gehoorverlies en depressieve klachten

Nadia Garnefski, Vivian Kraaij en Maya Schroevers hebben in samenwerking met de Stichting Plotsdoven een psychologisch zelfhulpboek ontwikkeld voor het omgaan met niet-aangeboren gehoorverlies. Het boek is geschreven voor mensen die op volwassen leeftijd (plots)doof zijn geworden, hierdoor last hebben van negatieve gevoelens zoals somberheid of angst en daar zelf mee aan de slag willen gaan. Met behulp van dit boek kan iemand gaan werken aan het ver-

beteren van zijn of haar stemming, namelijk door te leren hoe je lichamelijk kunt ontspannen, hoe je negatieve gedachten kunt bijstellen en hoe je nieuwe, haalbare doelen kunt vinden die je plezier en voldoening geven. Voordat het boek onderaan dit stuk gepresenteerd zal worden, zullen eerst de auteurs worden geïntroduceerd en vervolgens zal worden uitgelegd hoe dit boek op wetenschappelijke manier tot stand is gekomen. (vervolg op bladzijde 4)

Uitnodiging Jaarvergadering/beleidsdag 15 oktober 2011

Al onze donateurs worden van harte uitgenodigd voor deze jaarvergadering/beleidsdag. Het belang van deze dag is erg groot, mede door de bezuinigingsmaatregelen van het huidige kabinet. (Zie ook het artikel op bladzijde 8)

Naast het houden van de formele jaarvergadering wil uw bestuur deze dag aangrijpen om met elkaar van gedachten te wisselen over het te voeren toekomstige beleid. Dit willen wij in kleine groepen doen op basis van stellingen, waarin het om uw ervaring en kennis draait.

De uitkomsten worden door het bestuur meegenomen om te komen tot een aantal speerpunten voor het komende jaar. Uw kennis en ervaring over de belangen van de plots- en laatdoven hebben we nodig, net zoals uw daadwerkelijke medewerking.

Om de vermoeidheid van het luisteren, gebaren en praten te beperken hebben we de dag ingedeeld in korte blokken zodat we onze energie tussendoor ook kunnen opladen. Zie het programma hieronder. Wij hopen op een zo groot mogelijke opkomst. Er zijn voor u geen kosten aan verbonden.

Aanmelden voor 7 oktober is noodzakelijk in verband met de reservering van de ruimte en het buffet. Dit kunt u doen via de site: www.stichtingplotsdoven.nl.

U bent allen van harte welkom, bestuur Stichting Plotsdoven.

n.b. Er is plaats voor maximaal vijf studenten van de Hogeschool Utrecht (dovenstudies).

Programma.

10.00 uur Ontvangst en inloop. De koffie/thee staat klaar.

10.30 uur Opening jaarvergadering (agenda wordt ter plaatse uitgereikt in verband met de actualiteit van de bezuinigingen)

11.30 uur Korte pauze

11.45 uur Aanvang beleidsbesprekingen in kleine groepjes. Op basis van 3 stellingen per groepje.

13.15 uur Vertrek en pauze naar de jeu de boules baan en het natuurgebied. U krijgt een lunchpakket mee.

14.00 uur Jeu de boules in een overdekte jeu de boules baan met instructie van ervaren spelers of vertrek voor een natuurwandeling.

15.30 uur Terugtocht naar de vergaderplaats

16.00 uur Afronding van de uitkomsten uit de kleine groepjes van de ochtend.

17.00 uur Sluiting van de officiële dag.

17.15 uur Napraten met een drankje en nootje. Afscheid voor degenen die niet deelnemen aan het buffet.

18.00 uur Aanvang buffet.

19.30 uur Einde van de Jaarvergadering/beleids- en ontmoetingsdag.

Vergaderplaats:

Het Polderwiel, Dudok-erf 58, 3315 KA Dordrecht, tel: 078 6305130

(Grote parkeerplaats voor de deur. Trein stopt op 150 mtr van de ingang. Station Stadspolder.)

Van het bestuur door Gerard de Vijlder

Zo juist heb ik de bloemenparade (voorheen het Corso) voorbij zien gaan. Deze gaat elk jaar in augustus van Rijnsburg, door Katwijk naar Noordwijk. Het is elk jaar weer een prachtig gezicht om al die praalwagens, maar ook gewone auto's, in al hun bloemenpracht voorbij te zien trekken. Ik vroeg mij onder het kijken af of de minister van VWS soms ook vaak naar deze bloemenpracht kijkt, waarbij ze dus heel veel verschillende bloemen op één praalwagen ziet. Zou ze zo op het idee gekomen zijn dat plotsdoofheid en vroegdoofheid hetzelfde is? In ieder geval heeft ze begin juni een uitspraak gedaan in De Volkskrant waaruit duidelijk blijkt dat ze totaal niets weet over plotsdoofheid.

Natuurlijk heeft het bestuur een brief geschreven naar de minister om haar het verschil duidelijk te maken. De verwachting is dat ze het ook begrijpt, want ze heeft nog niet van onze uitnodiging gebruik gemaakt om in een persoonlijk contact alles nog eens nader uitgelegd te krijgen. Natuurlijk werken we op vele onderdelen samen met andere organisaties die zich inzetten voor de auditief beperkten. Maar of je doof geboren bent of plotseling, op latere leeftijd, doof wordt is een wezenlijk verschil, met voor de plotsdove grote gevolgen. Het vervelende is dat plotsdoofheid bij iedereen kan voorkomen of je nu minister, piloot of bloemist bent.

Verder in het blad leest u ook over de bezuinigingen die ons, en ook andere organisaties, de komende jaren zullen treffen. Uiteraard zal het bestuur er alles aan doen om de Stichting gezond te houden.

Op 17 augustus heb ik de voorzittershamer overgedragen aan Peter Raggars. Aangezien Peter heeft laten weten dat hij meerdere maanden per jaar van zijn welverdiende rust wil genieten, zal ondergetekende naast de functie van secretaris ook de functie van vice-voorzitter vervullen.

Verder vraag ik alvast uw aandacht voor de contactdag (voorheen partnerdag) op 12 november aanstaande. De werkgroep is druk bezig met de voorbereidingen en begin oktober ontvangt u de uitnodiging in de brievenbus.

Daarvoor, op 15 oktober, zal de jaarvergadering worden gehouden. Onze nieuwe voorzitter (zie elders in het blad) zal dit samen met drie andere personen voorbereiden en presenteren. Wij hopen en verwachten dat veel donateurs zich zullen aanmelden middels het aanmeldingsformulier.

Steeds vaker maak ik gebruik van een tolk NmG, want ondanks mijn CI is het niet goed mogelijk om in een gezelschap van meer dan 3 personen 'alles' te kunnen volgen. Zo vind ik het bijvoorbeeld prettig om tijdens een rondwandeling of etentje een tolk erbij te hebben, je wordt zo meer in de conversatie betrokken en je voelt je minder geïsoleerd. Natuurlijk kun je ook een schrijftolk vragen. Probeer het maar eens! Iedere plotslaafdove heeft 30 privé tolkuren per jaar, maar zeer weinigen benutten ze daadwerkelijk. Waarom dan niet gebruiken bij gelegenheden die u anders zou mijden? Succes!

Ook 112 bereikbaar per mobiele tekst-telefoon

De Europese Unie (EU) vindt het belangrijk dat ook dove en slechthorende burgers toegang hebben tot 112. Daarom heeft de EU opdracht gegeven voor het Reach 112 project. Aan dit project nemen Zweden, het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Frankrijk en Spanje deel. AnnieS neemt het Nederlandse deel voor haar rekening.

Mede dankzij het Reach 112 project is de 112-alarmcentrale in Driebergen nu bereikbaar per mobiele teksttelefoon (MTT). Hierdoor kunnen dove en slechthorenden met een MTT in heel Nederland op welk tijdstip dan ook 112 bellen in noodsituaties. De verbeterde bereikbaarheid van 112 maakt het leven van dove en slechthorenden met een MTT een stuk veiliger en geruster.

Meer informatie op www.reach112.eu

Over de Stichting

De Stichting Plotsdoven is de landelijke organisatie voor belangenbehartiging van plots- en laatdoven. De stichting is opgericht in 1989 en heeft zich de belangenbehartiging van plots- en laatdoven in de ruimste zin ten doel gesteld. Daarbij staat stimulatie van zelfredzaamheid en reïntegratie van de plots- en laatdove in de horende maatschappij voorop.

De Stichting Plotsdoven onderhoudt twee mailinglijsten: één voor plots- en laatdoven en één voor partners, familie, vrienden of andere naasten van plots- of laatdoven.

De mailinglijsten zijn bedoeld om informatie en ervaringen uit te wisselen m.b.t. het doof worden en/of doof zijn, het omgaan daarmee door naasten, of om vragen te stellen. Kortom, lotgenotencontact op een makkelijke en toegankelijke manier. Voor meer info zie: www.stichtingplotsdoven.nl

Bestuur

Peter Raggars, voorzitter
Gerard de Vijlder, secretaris
Albert Bouma, penningmeester
Wil v. Essen, bestuurslid
Mirjam Walraven, bestuurslid
Anja Korten, bestuurslid

Raad van Advies

Prof. Dr. P. van den Broek
Drs P.P.B.M. Boermans

Donateurschap

Vanaf € 17,- per kalenderjaar bent u al donateur; over te maken op postgiro 82080 t.n.v. Stichting Plotsdoven te Houten

Geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden te Den Haag nr. 41155666
ANBI-nummer 816107440

Lex Scheffelfonds

Het Lex Scheffelfonds is ingesteld om iedere plots- en laatdove, voor wie dit een financieel bezwaar is, in staat te stellen deel te nemen aan activiteiten die georganiseerd worden door de Stichting Plotsdoven. Voor verdere gegevens zie blz. 23

V.l.n.r.: Nadia Garnefski, Vivian Kraaij en Maya Schroevers

De auteurs hebben alle drie een wetenschappelijke achtergrond. Dat betekent dat zij verbonden zijn aan een universiteit. Dr. Nadia Garnefski en Dr. Vivian Kraaij zijn beiden werkzaam als senior wetenschappelijk onderzoeker en universitair (hoofd)docent bij de sectie Klinische, Gezondheids- en Neuropsychologie van de Universiteit Leiden. Nadia Garnefski werkt daarnaast ook als psycholoog en cognitief gedragstherapeut bij de GGZ. Dr. Maya Schroevers werkt als senior onderzoeker bij de sectie Gezondheidspsychologie van het Academisch Medisch Centrum Groningen en is tevens geregistreerd GZ-Psycholoog. Alle drie houden zij zich bezig met het ontwikkelen van zelfhulp interventieprogramma's voor mensen met chronische ziekten en/of lichamelijke/functionele beperkingen. Ook doen zij onderzoek naar de effectiviteit van deze programma's.

De wetenschappelijke aanpak - stap 1: Vaststellen dat er een probleem is

Gehoorverlies op volwassen leeftijd geeft veel beperkingen op verschillende gebieden, waaronder werk, gezin, huishouden, vriendschappen, hobby's, etc. Deze beperkingen kunnen erg ontwrichtend zijn voor je leven. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat het gehoorverlies ook grote gevolgen kan hebben voor de gemoedstoestand. Dit wordt ook bevestigd door wetenschappelijk onderzoek, dat laat zien dat een aanzienlijk deel van de mensen met niet-aangeboren gehoorverlies matige tot ernstige depressieve klachten en/of angstklachten kan hebben. Dove en slechthorende mensen komen echter niet zo gemakkelijk in de reguliere hulpverlening terecht. Immers, ook daar speelt communicatie een

belangrijke rol. Hoewel een zelfhulpboek nooit een volledige vervanging kan zijn van persoonlijk contact met een hulpverlener, biedt het voor mensen met gehoorverlies die last hebben van sombere of angstgevoelens - en die daartoe gemotiveerd zijn - toch een mogelijkheid om daar zelf mee aan de slag te gaan.

Tot nu toe bestond er nog geen zelfhulpboek voor depressieve of angstklachten bij gehoorverlies. Wel zijn dergelijke boeken al wat eerder ontwikkeld voor andere groepen, bijvoorbeeld voor mensen die weten dat ze verder moeten leven met een chronische ziekte. Uit onderzoek onder deze groepen mensen blijkt dat dergelijke zelfhulpboeken effectief kunnen zijn in het verminderen van negatieve gevoelens, zoals angst of depressieve klachten.

De problemen die wij vaststelden, waren dus 1) dat veel mensen met gehoorverlies last hebben van somberheid en 2) dat hulp tot nu toe vaak tekort schiet. Wij bedachten dat het ontwikkelen van een zelfhulpboek wellicht een eerste stapje zou zijn in de richting van verbeterde hulpverlening.

De wetenschappelijke aanpak – stap 2: Vaststellen welke ingrediënten in dit boek moeten worden opgenomen. Ons eerste onderzoek onder mensen met plotsdoftheid.

Om vast te stellen welke ingrediënten een plek in het boek moesten krijgen, hebben we een onderzoek uitgevoerd naar welke factoren samenhangen met depressie en/of angst bij mensen met niet-aangeboren gehoorverlies. Dit is gebeurd in samenwerking met de Stichting Plotsdoven. Dit onderzoek verliep als volgt:

- Een brief met vragenlijst werd naar alle 'donateurs' van de Stichting Plotsdoven gestuurd; mensen konden zich ook zelf aanmelden via de website.
- De vragenlijst bestond uit vragen over het gehoorverlies, hoe mensen ermee omgingen en psychische klachten (zoals angst en depressie);
- De vragenlijst kon vertrouwelijk ingevuld worden en met retourenvelop teruggestuurd worden naar de onderzoekers;
- 119 mensen met plotsdoftheid hebben de vragenlijst ingevuld;
- Gehoorverlies was gemiddeld 18 jaar geleden ontstaan;
- 60% was vrouw; 40% was man;

<h1>HOORbatterijen.nl</h1> <p>batterijen voor hoortoestel en cochleair implantaat</p> <p>nergens voordeliger!</p>	<p>iCellTech powerone</p> <p>ZeniPower RAYOVAC</p>
    <p>MultiSafepay Betaal veilig online!</p> 	
<p>www.HOORbatterijen.nl - geen verzendkosten - snelle levering</p>	

- De gemiddelde leeftijd was 60 jaar (de jongste deelnemer was 24 en de oudste 91 jaar);
- 51% was doof; 43% was ernstig slechthorend; 6% was licht/matig slechthorend;
- 80% gebruikte hulpmiddelen (CI, ringleiding, gehoortoestel); 51% kon spraak verstaan met hulpmiddelen.

Uit dit onderzoek konden we drie conclusies trekken. Uit de resultaten bleek namelijk duidelijk dat mensen die meer last hadden van angst en depressieklachten: 1) meer lichamelijke spanningsklachten hadden, 2) meer piekerden en meer “rampgedachten” hadden (voortdurend denken hoe erg het is), 3) en minder goed in staat waren dingen die ze niet meer konden, los te laten en zich te richten op andere belangrijke (en meer plezierige) levensdoelen.

Deze resultaten lieten ons dus zien, dat ons zelfhulpboek zich zou moeten richten op deze drie aspecten: ontspanning, het veranderen van pieker- en rampgedachten, en het leren richten op nieuwe doelen!

De wetenschappelijke aanpak — stap 3: Het maken van het zelfhulpboek

Vanuit deze achtergrond en vanuit de ervaring van de auteurs met het schrijven van zelfhulpboeken in andere doelgroepen werd het zelfhulpboek samengesteld. Bij het maken van het boek werd goed samengewerkt met Gerard de Vijlder als voorzitter van de Stichting Plotsdoven om te testen of het boek goed aansloot en bruikbaar was voor mensen met gehoorverlies. Het resultaat was een mooi boekwerk, bestaand uit een werkboek met informatie en opdrachten, en een werkschema.

De wetenschappelijke aanpak — stap 4: Onderzoek naar de effectiviteit van het zelfhulpboek. Ons tweede onderzoek onder mensen met plotsdoofheid.

Voor ons als wetenschappers was het vervolgens erg belangrijk om - voordat we het boek aan de Stichting zouden aanbieden - te onderzoeken of mensen inderdaad door met dit boekje aan de slag te gaan in staat waren om hun negatieve gevoelens van somberheid en/of angst te verbeteren. Dus hebben we een onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het zelfhulpboek. Aan dit onderzoek hebben 55 mensen vanuit de Stichting Plotsdoven meegedaan. De meeste van deze deelnemers hadden ernstig gehoorverlies (60db of hoger), hadden hun gehoorverlies na hun 18de jaar verkregen, en allen gaven aan last te hebben van angst en/of depressieklachten.

Het onderzoek werd uitgevoerd door mensen op basis van toeval in te delen in 2 groepen: één groep ging werken met het zelfhulpboek en de andere groep (ter vergelijking) kwam op een wachtlijst te staan. Beide groepen vulden driemaal thuis schriftelijke vragenlijsten in: aan het begin van het onderzoek, 1 maand later en 2 maanden daarna opnieuw. Mensen op de wachtlijst kregen pas na de 3de vragenlijst het zelfhulpboek thuisgestuurd. De andere groep kreeg het zelfhulpboek na de 1ste vragenlijst en ging daar ook meteen mee aan de slag. Aan de hand van de resultaten op de vragenlijsten werden vervolgens de verschillen bekeken tussen de

mensen die wel en niet met het zelfhulpprogramma hadden gewerkt. We ‘hoopten’ daarbij natuurlijk dat degenen die wel met het boek hadden gewerkt een grotere vermindering van angst en depressieve klachten zouden laten zien dan degenen die niet met het boek hadden gewerkt.

De gegevens werden met de computer geanalyseerd. Uit de resultaten bleek duidelijk dat de mensen die met het zelfhulpboek hadden gewerkt daarna –gemiddeld genomen – significant minder angst- en depressieklachten hadden dan de mensen die er nog niet mee hadden gewerkt. Twee maanden daarna waren deze verschillen er nog steeds.

De conclusie die wij uit dit onderzoek konden trekken, was dan ook dat het zelfhulpboek een geschikte manier zou kunnen zijn om mensen met gehoorverlies te helpen met hun angst- en depressieklachten. Uiteraard met de kanttekening dat dit niet voor iedereen geldt, dat je er wel echt gemotiveerd voor moet zijn, en dat mensen met ernstige angst en depressieve klachten altijd beter eerst naar hun huisarts kunnen gaan, om te bespreken wat voor hen de meest geschikte vorm van hulp zou kunnen zijn.

Presentatie van het zelfhulpboek voor mensen met niet-aangeboren gehoorverlies

Na de uitkomsten van dit onderzoek, is het zelfhulpboek verder verfijnd en vervolgens overgedragen aan de Stichting Plotsdoven. Het is een mooi boek geworden van 73 pagina's, bestaand uit een werkboek met leesmateriaal, opdrachten en oefeningen en een duidelijk werkschema. Als mensen het werkboek volgen, werken zij gedurende vier weken, vier dagen in de week, een uurtje per dag aan het programma, maar het kan ook gemakkelijk over een langere tijd uitgespreid worden. Zoals eerder vermeld richt het boek zich op drie aspecten: ontspanning, veranderen van ramp- en piekergedachten, en het vinden van nieuwe, positieve doelen in het leven. Allemaal oefeningen die bedoeld zijn om de stemming te verbeteren.

Nawoord

We willen alle mensen die deelgenomen hebben aan één of beide onderzoeken hier heel hartelijk voor bedanken. U heeft een waardevolle bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van dit zelfhulpprogramma, waar hopelijk nog vele mensen van zullen profiteren. Het zelfhulpboek kan via de Stichting Plotsdoven besteld worden. Zoals gezegd is het boek bedoeld voor mensen die langdurig last hebben van een sombere stemming of negatieve angstgedachten en die gemotiveerd zijn om hier zelf mee aan de slag te gaan. We hechten er aan om hierbij nogmaals te benadrukken dat als je sombere gedachten heel heftig zijn, het erg belangrijk is om een bezoek te brengen aan je huisarts om te kijken of een verwijzing naar een gespecialiseerde hulpverlener aan de orde is. Tot slot, in de toekomst zullen een tweetal wetenschappelijke artikelen over de onderzoeken verschijnen in internationale tijdschriften. We houden u hiervan op de hoogte.

U kunt het boek bestellen door € 10,- over te maken op ING 82080 t.n.v. Stichting Plotsdoven, o.v.v. zelfhulpboek. Vergeet niet uw adresgegevens te vermelden. Het boek wordt u dan per post toegestuurd.

2011 is het Europees jaar van de vrijwilliger. Daarom willen we dit jaar in elk nummer van Plotsdoof een actieve vrijwilliger aan het woord laten. Deze keer stellen wij aan u voor:

Peter Raggars door Jopy Sol

Peter (63 jaar) woonde als kind onder de Bulderbaan van Schiphol, zijn gehoorbeentjes zijn toen onherstelbaar beschadigd. Sindsdien is zijn gehoor steeds slechter geworden. Hij is 40 jaar getrouwd met Erna Steingröver, ze hebben twee zonen, 25 en 29 jaar, en een schoondochter.

Wat voor werk heb je gedaan?

Ooit was ik meubelmaker, maar toen ik 24 jaar was heb ik de HBO/VO opleiding voor Humanistisch Geestelijk Raadsman gedaan. Dit ben ik bijna 20 jaar geweest in een verzorgingshuis en ziekenhuis. Daarna ben ik facilitair manager en wat later integraal manager geworden van toen één verzorgingshuis, dat later opgesplitst is in vier woonzorgcomplexen te Dordrecht.

Hoe en wanneer ben je slechthorend geworden?

De oorzaak moet gevonden worden in het feit dat ik in Zwanenburg onder de Bulderbaan van Schiphol woonde. De gehoorbeentjes zijn stuk getrild. Toen ik 18 was werd bij de militaire keuring (de dienstplicht bestond toen nog) gehoorverlies geconstateerd. Dusdanig dat ik daarop werd afgekeurd. Een geluk bij een ongeluk. Toen begon het medisch circuit te draaien. Na minimaal drie operaties aan elk oor ging het steeds slechter. De operaties waren niet best uitgevoerd vonden specialisten jaren later.

Vanaf mijn 20ste draag ik hoorapparaten. Ongeveer 20 jaar geleden werd me verteld dat ik binnen twee jaar geheel doof zou zijn. Iets dat tot op heden nog niet is uitgekomen, mede dankzij de goede techniek. Nu ben ik aan één kant doof, de andere kant heeft 95dB gehoorverlies. Maar met de beste hoor- en soloapparatuur kan ik in een rustige omgeving nog een gesprek volgen.

Hoe ben je voor het eerst in aanraking gekomen met de Stichting Plotsdoven?

Nadat ik te horen had gekregen dat ik geheel doof zou worden, dus zo'n 20 jaar geleden, ben ik verder om me heen gaan kijken. Voordien was ik lid van de NVVS. Maar als zeer slechthorende of doof iemand ben je daar, naast alle goede dingen, niet op het juiste adres. Ik kwam de Stichting Plotsdoven tegen via een aankondiging. Na informatie ingewonnen te hebben, toen nog bij Yvonne Kemink, ben ik meteen gevraagd om in het bestuur te komen.

Na ruim 2 jaar ben ik hier weer mee gestopt. Niet uit onvrede of zo, het was een zeer goede en leerzame tijd. Maar ik moest voor mezelf kiezen: Me geheel richten op de (plots)dovencultuur of me in de horende wereld zolang mogelijk staande houden. Ik was overigens toen al 100% afgekeurd voor mijn werk, iets wat ik niet wilde accepteren omdat ik nog veel te bieden had. Ik heb toen gekozen voor de horende wereld vooral ook omdat de dovencultuur in een fel en terecht emancipatieproces verzeild was geraakt. De doven wilden liever wat zwakkere, maar dove mensen aan de top van hun organisaties dan sterke slechthorenden. Iets waar ik begrip voor had, maar het heeft me wel de wind uit de zeilen genomen.

Had je daarna nog contact met de Stichting?

Nee, niet veel meer. Ik heb toen nog iemand aan kunnen nemen bij de organisatie waar ik werkte, die plotsdoof was. Zij kwam te werken bij de administratie en werkt daar nog steeds, maar nu op het secretariaat. Een zeer goede en deskundige (ex-)collega.

Hoe verliep de hernieuwde kennismaking met de Stichting Plotsdoven?

Ja, wat zal ik zeggen, razendsnel. Nadat mijn gehoor zo slecht was geworden dat ik niet meer fatsoenlijk kon werken, dat bestond voor 80% uit vergaderen en communiceren, ben ik opnieuw om me heen gaan kijken. Ik had net een eigen bedrijfje, "Verhandeljk", opgezet voor Reiki behandelingen en workshops steenbewerking. Al bezig zijnde achter de computer zocht ik de Stichting eens op. Ik wou graag met slechthorenden, doven en doofblinden aan de slag in mijn workshops. Nadat ik de site van de Stichting Plotsdoven had bekeken kreeg ik de aandring om donateur te worden. Een email voor nadere informatie enz. kwam snel.

Dat was een mail van Gerard de Vijlder, wij kenden elkaar nog uit het bestuur van 20 jaar geleden. We gingen wat met elkaar praten, waaruit o.a. mijn medewerking aan de landelijke dag voortkwam. Na afloop zei Gerard met zijn bekende smile: "Wie weet kun je nog wat meer betekenen voor de Stichting Plotsdoven."

De hernieuwde kennismaking beviel me zeer goed, kwam veel oud bekenden tegen en het leek of ik nooit was weggeweest. Toen heb ik vrij snel aangegeven dat - als ze me konden gebruiken - ik wel in het bestuur wilde stappen. Zo gezegd zo gedaan en even later werd ik gevraagd voor en op 1 september benoemd als voorzitter.

Hoe kijk je daar tegenaan?

Het voorzitterschap is van belang om de Stichting mede naar buiten, maar ook naar binnen toe te vertegenwoordigen. De voorzitter is slechts onderdeel van een team waarin de secretaris, de penningmeester, vrijwilliger coördinator, en de twee andere bestuursleden met o.a. portefeuilles WMO, cliëntenraad en internationale betrekkingen (om een paar taken te noemen) allemaal even belangrijk zijn. De voorzitter is dan vaak het gezicht van dat team. Maar ook kan hij stimulator, motiveerder en vernieuwer zijn. Tenminste, zolang alles in goed evenwicht is en blijft. Maar daar zijn we een team voor.

Wat vind je de belangrijkste taak van de Stichting?

Op de allereerste plaats om de contacten tussen en met lotgenoten in stand te houden en zo mogelijk te versterken. Waarbij tegelijkertijd uitwisseling van kennis, ervaring en belangrijke informatie de rode draad is zonder de innerlijk menselijke contacten uit het oog te verliezen.

Heb je specifieke plannen die je wilt realiseren?

Op dit moment kan ik zoveel plannen hebben als ik wil maar het allerbelangrijkste is dat de Stichting Plotsdoven de huidige bezuinigingen overleeft. Het huidige kabinet heeft de asociale beslissing genomen om 60% te bezuinigen op de organisaties voor patiënten, gehandicapten en ouderen (PGO's). Tegelijkertijd mogen de PGO's maar met twee taken bezig zijn: lotgenotencontact en informatie. Nu is dat ook zeer belangrijk, maar de vraag is nu hoe te bemannen en hoe we de kosten moeten betalen die gemeoid gaan met de belangenbehartiging in tal van adviesraden en zusterorganisaties.

Los van dit financiële gedoe is het belangrijk om het nut van de onbetaalbare bijdrage van onze vrijwilligers duidelijk te maken. De beleidsnota is klaar en Anja Kortens is de vrijwilliger coördinator die een daadwerkelijke bijdrage kan leveren aan eventuele ondersteuning en organisatie van de vrijwilligers. Versterking van de landelijke steunpunten is ook onontbeerlijk, niet alleen voor de ontmoetingen maar ook voor informatieoverdracht en individuele ondersteuning.

Tot slot is het van groot belang dat wij onze doelgroepen duidelijk benoemen en dat zij zich kunnen herkennen in o.a. onze naam. De twee hoofddoelgroepen zijn de plots / laatdoven en zeer slechthorenden. De specifieke problematiek voor deze groep kan alleen goed vertegenwoordigd worden door mensen uit die groepen.

Wat zijn je wensen m.b.t. de Stichting?

Weet nog niet zo goed wat ik te wensen heb. De wensen van de donateurs, onze achterban, de vrijwilligers, die zijn belangrijk. Deze wensen zou ik graag vernemen en op basis daarvan een meerjarenplan schrijven met speerpunten per jaar die gemeten en gecontroleerd kunnen worden door diezelfde achterban. Ik hoop dan ook dat er in oktober veel mensen naar de jaarvergadering komen.

Kun je het werk van de Stichting goed combineren met je overige bezigheden?

Uitstekend, het één neemt toe en het andere af. Het is een kwestie van prioriteiten stellen en trachten zoveel mogelijk taken te verspreiden over meerdere mensen en dit te coördi-

neren.

Wat vindt je achterban van je nieuwe functie?

Erna, mijn vrouw, vindt het enorm belangrijk dat ik mijn energie op een zinnige manier kwijt kan en dat ik daar gelukkig in ben. Zij zal zoals altijd wel waken dat het geen gekkenhuis wordt en het zich tegen me keert. De kinderen kunnen zich niet anders voorstellen dan dat ik druk bezig ben.

Kun je je nog voor de geest halen hoe je reageerde toen bleek dat je gehoor steeds verder achteruit ging?

Het gehoorverlies was op zich niet zo'n drama, de hoortoestellen vingen dit toen wel op. Maar in het begin, toen ik Erna net leerde kennen, kwamen ook de fluitketels en trommels in mijn oren. Gek werd ik ervan. Kan me nog heel goed herinneren dat we voor het eerst samen op vakantie gingen zo'n 40 jaar geleden en dat ik 's nachts (alles was in diepe rust) de tent uitrolde van het lawaai in m'n hoofd en huilend van ellende op het gras zat. Erna moest dit ook allemaal verwerken.

Wat zijn de vooruitzichten mbt je gehoor? Hoe bereid je je hier op voor?

Heb me kort geleden aangemeld voor het CI-onderzoek aan beide kanten (zie vorige Plotsdoof), maar heb helaas een afwijzing gekregen omdat ik op mijn linker oor al langer dan 10 jaar geen hoorapparaat draag omdat het gehoor daar nihil is. Ik denk eens te laten onderzoeken of ik wel voor een CI op dit dove oor in aanmerking kom. Mijn andere oor met een restwaarde van 6 à 7 % is me nog te heilig voor ingrepen.

Welke personen/hulpmiddelen zijn/waren belangrijk voor je om de situatie te aanvaarden?

Mijn vrouw en kinderen. Maar ook mijn vroegere werkgever, waar ik bij elkaar 34 jaar heb gewerkt. Bijna iedereen had begrip voor me. De audicien die ik 25 jaar heb gehad en de huidige audicien die ik na lang zoeken heb gevonden. Een kleine optiek/ audicienzaak met 100% klantenservice en deskundigheid hier in Dordrecht.

Zijn of waren er thuis of op je werk wel eens problemen in verband met jouw slechthorendheid?

Natuurlijk, maar vooral buiten deze kringen. Onbegrip van toevallige mensen die niet weten van mijn slechthorendheid of dat als ik verkouden ben ik nog slechter kan horen. Maar over het algemeen krijg ik heel veel vriendelijke reacties als ik verkondig doof te zijn. Veel medewerking en geduld.

Houdt je familie zich bezig met je komende doofheid?

Niet in de zin ach wat zelig. Maar we zijn vorig jaar wel met het hele gezin gestart om gebarentaal te leren. Ze merkten toen echt duidelijker dat ik niet zoveel meer kon volgen. Nu in september starten we met module 3 van de NGT.

Heb je nog een boodschap voor de lezers?

Wees en blij jezelf en leef en geniet vooral in en van het NU. Jij bent goed hoe en wat je ook bent en straal dat uit. 80% van wat er gezegd wordt is geouwehoer, het gaat erom de kern eruit te halen en die wordt vooral non-verbaal gecommuniceerd. Daar zijn wij, slechthorenden en doven zeer goed in om dat te herkennen, gebruik dat dan ook.

Mobiel tekstbellen

Steeds meer bedrijven en organisaties maken gebruik van de mobiele teksttelefoonapplicatie van AnnieS.

Zo zijn onder andere Tolknet, Dovenschap, Doktersdienst Groningen, Oorakel en Decibel bereikbaar met de mobiele teksttelefoon. Dit geldt sinds half 2011 ook voor de 112-alarminstroom in Driebergen. Ook doven en slechthorenden kunnen nu rechtstreeks bellen met 112..

Op www.annies.nl vindt u een teksttelefoonboek met een overzicht van alle (mobiel) teksttelefonische bereikbare scholen, ziekenhuizen, bedrijven en organisaties in Nederland.

De malle molen van de bezuinigingen door Peter Raggars

Minister Schippers heeft in haar oneindige wijsheid besloten, alle PGO organisaties, dus ook de patiënten belangenorganisaties, waar de Stichting Plotsdoven er één van is, met 50 tot 60% te korten op de subsidies die zij krijgen. Een doodgewone ordinaire bezuinigingsmaatregel, die voortkomt uit de z.g. crisis, die op zich weer is veroorzaakt door de banken en ander grootkapitaal. De kans om alle belangenorganisaties te kortwieken, die als doel hebben de kwaliteit van zorg voor hun 600.000 patiënten te verbeteren, is door deze regering met beide handen aangegrepen. Op deze wijze heeft dit kabinet kans gezien om wederom op de zeer kwetsbare groepen te bezuinigen en de inspraak en verbeteringsmogelijkheden voor een groot deel om zeep te helpen.

De bezuinigingen zijn nog niet voldoende volgens Schippers en haar ambtenaren. Zij willen ook nog organisaties, die schijnbaar dezelfde groepen vertegenwoordigen, in elkaar op laten gaan ofwel opheffen. Gelukkig

heeft de Tweede Kamer deze maatregel nog even tegen kunnen houden. Het is duidelijk dat de onwetendheid van de medewerkers van het ministerie en hun minister over de diverse groeperingen groot is. Of, en dat zou nog erger zijn, het kan ze niets schelen.

Wij, als Stichting Plotsdoven, die de groep van de plots- en laatdoven en de zeer slechthorenden vertegenwoordigen, hebben hier nog een belangrijke taak te verrichten. Daarvoor hebben wij alle steun en kennis van onze donateurs nodig. Op de jaarvergadering van 15 oktober willen wij hierover graag op een intensieve manier uw mening horen.

Wat betekent de bezuiniging voor de Stichting Plotsdoven? Op dit moment krijgen wij zo'n € 50.000 subsidie. Vanaf 2014 is dit nog minimaal € 25.000 tot maximaal € 35.000. Hierbij is het de vraag of de Stichting Plotsdoven voldoende duidelijk kan maken dat wij een heel specifieke groep vertegenwoordigen. Wij zijn niet te vergelijken met de doofgeboren medemens of degenen die licht slechthorend zijn. De bezuinigingsmaatregelen worden over twee jaar, 2012 en 2013 uitgesmeerd.

Eén van de eisen om in 2014 in aanmerking te komen voor subsidie, is dat de Stichting in 2014 minimaal 100 donateurs moet hebben. Wij hebben er nu ruim 400. Maar de donateurs dienen ook minimaal € 25,00 donatie te betalen, nu is dat nog € 17,00. Dit betekent dat de donateursbijdrage verhoogd moet worden naar € 25,00. Het bestuur heeft ervoor gekozen om de verhoging in één keer door te voeren. Maar om het niet als extraatje mee te nemen, wachten we nog een jaar en gaat de nieuwe donatie pas in op 1 januari 2013. Op de jaarvergadering willen wij, als uw bestuur, hier verder verantwoording over afleggen.

Het bestuur zal er alles aan doen om de Stichting Plotsdoven die plaats te laten behouden die ze altijd heeft gehad, om uw belangen te vertegenwoordigen naar de overheden toe. Van een nog groter belang echter is, dat de lotgenotencontacten en de informatie over plots- en laatdoofheid optimaal blijven. Daarvoor vormen wij als vele individuen samen de Stichting en heeft het bestuur uw inzet en medewerking, maar ook de donaties en morele ondersteuning, hard nodig. Reacties, vragen en ideeën kunt u opsturen naar kantoor@stichtingplotsdoven.nl of naar Stichting Plotsdoven, De Molen 89a, 3995 AW Houten.

1 Ga naar www.tolknet.org

2 Schrijf je in

3 Maak een aanvraag

4 Zoek een tolk

tolknet let's talk

Meer keuze, meer gemak!

Volg ons op twitter.com/tolknet facebook.com/tolknet tolknet.hyves.nl

Postadres Postbus 936 - 3800 AX Amersfoort / Bezoekadres Amersfoortsestraat 70d - 3769 AL Soesterberg
Telefoon: 0346 - 332 332 / Teksttelefoon: 0346 - 332 333 / SMS: 06 - 22988453 / Fax: 0800 - 865 56 38 (gratis)
E-mail: info@tolknet.org / Mobiele- en internetteksttelefoon(RTT): tolknet@annies.nl

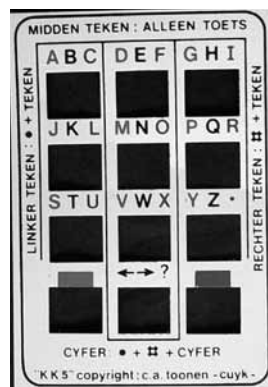
Geschiedenis en toekomst van teksttelefonie in Nederland door Wouter Bolier

Horenden kunnen sinds omstreeks 1880 met elkaar bellen. Sindsdien heeft de telefonie een stormachtige ontwikkeling doorlopen. Tegenwoordig is bellen voor horenden een vanzelfsprekend en wezenlijk onderdeel van het leven. Teksttelefoneren kan pas sinds 1980 en is nog altijd geen wezenlijk onderdeel van de communicatiecultuur van dove en slechthorende mensen.

Er bestaat nog steeds onduidelijkheid over wie de spraaktelefoon als eerste heeft uitgevonden, maar Alexander Graham Bell is als uitvinder wel het meest bekend geworden. Dit komt hoogstwaarschijnlijk door zijn in 1877 in de Verenigde Staten opgerichte Bell Telephone Company, waarmee hij het fenomeen telefonie introduceerde bij een breder publiek. Opmerkelijk detail: Bell had een dove moeder, was getrouwd met een dove vrouw en gaf les aan dove en slechthorende kinderen. Hij zocht jarenlang naar een methode om spraak toegankelijk te maken voor doven en slechthorenden door geluid om te zetten in elektrische signalen. Bell ontdekte zo hoe hij spraak over grote afstanden kon overbrengen en ontwikkelde vervolgens het (naar hem genoemde) 'bellen'.

Een kleine honderd jaar later (!) werd er op verschillende plaatsen in de wereld gewerkt aan de ontwikkeling van voor dove en slechthorende mensen toegankelijke telefonie. Over de geschiedenis van de ontwikkeling van toegankelijke telefonie voor doven en slechthorenden in Amerika is een prachtig boek geschreven: 'A new civil right'. *Civil rights* (burgerrechten) zijn bijvoorbeeld het recht op privacy, op een eerlijke rechtszaak of het recht om te demonstreren. De Amerikaanse dovingemeenschap was goed in staat zich te verenigen en heeft, ook via rechtszaken, de financiering van de ontwikkeling van toegankelijke telefonie afgedwongen. Gezien de technische mogelijkheden van dat moment werd er in Amerika vooral gedacht aan het maken van een tekst- of schrijftelefoon.

Daar dacht men in Nederland ook aan. In 1978 werd door Prof. Dr. Ir. Bordewijk van de Technische Universiteit Delft de schrijftelefoon (scribofoon) uitgevonden. De schrijftelefoon werd aan een beeldscherm en een elektronische blocnote gekoppeld. Door met een stalen pen op het blocnote te schrijven werd de tekst automatisch via het normale telefoonnetwerk verzonden naar eenzelfde apparaat elders. De schrijftelefoon was de eerste stap in de ontwikkeling van de teksttelefonie in Nederland. De PTT (nu KPN) ontwikkelde vervolgens een protocol voor tekst met behulp van DTMF (Dual Tone Multi-Frequency) waarmee men met een druktoetsentelefoon middels kiestoontjes letters kon versturen naar een smal beeldscherm zodat doven en slechthorenden konden lezen wat er gezegd werd. Door de toetsen volgens het druktoetsprotocol te combineren kon men letters typen; *1 = A, 1 = B, #1 = C, enzovoorts. Omdat het typen zo

wel erg omslachtig werkte, ontwikkelde de PTT in samenwerking met de Dovenraad (nu Dovenschap) en Effatha (nu Kentalis) een compleet toetsenbord zodat het per telefoon versturen van tekst een stuk gemakkelijker werd. En zo is het prototype van de teksttelefoon ontstaan.

De firma Goedhart heeft dit prototype doorontwikkeld en bracht in 1985 de eerste Visicom teksttelefoon uit. Deze werd enige tijd daarna opgevolgd door de Visicom II, die je kon aansluiten op het gewone PTT-telefoonnetwerk. Het belscherm moest nog worden gedeeld door de beller en de gebelde. Daarom was het niet mogelijk om tegelijk te typen. Daarnaast werd het druktoetsprotocol geschonden bij het door elkaar typen, met storende letters/tekens en onleesbare tekst als gevolg. Daarom is de afspraak gemaakt om aan het eind van een zin of beurt een X te zetten als teken dat de andere persoon mag typen. De tekst van de beller wordt in het gespreksvenster anders (vet gedrukt) weergegeven dan de tekst van de gebelde (normaal lettertype), zodat goed te zien is wie wat zegt. De Visicom II is voor veel plots- en laatdoven het meest bekende teksttelefoontoestel – ook nu nog.

Om doven en slechthorenden de mogelijkheid te bieden ook met horende mensen te kunnen bellen, zette het staatsbedrijf PTT een vertaaldienst op die spraak naar tekst vertaalde en andersom: Teleplus. Voor het gebruik van deze dienst moest extra betaald worden. Deze extra kosten droegen er toe bij dat (tekst)telefonie nooit echt een vanzelfsprekend onderdeel van de communicatiecultuur van doven en slechthorenden is geworden. Ook de vraag naar teksttelefoons op zich is door de extra kosten altijd beperkt gebleven. En de marktwerking is nu eenmaal zo dat wanneer de vraag onvoldoende is, de technische ontwikkeling wordt geremd. Daarnaast ontbrak het jarenlang aan wereldwijde telefoonstandaarden (protocollen), waardoor er nooit voldoende schaalgrootte kon ontstaan om modernisering en doorontwikkeling van toegankelijke telefonie te financieren. Het is dan ook niet raar dat Goedhart in 2000 failliet is gegaan. De (tekst)telefonieactiviteiten zijn daarna overgenomen door HGT dat in de jaren daarna ook veel moeite had om financieel overeind te blijven. HGT is nu onderdeel van AnnieS.

Mobiele teksttelefoon

De reguliere mobiele telefoon werd voor het eerst gebruikt in de vijftiger jaren van de vorige eeuw in Zweden. Goedhart bood in 1993 voor het eerst de mogelijkheid om mobiel te tekstbellen in Nederland met de Mini-Visicom. De Mini-Visicom was een in- en uitklapbaar apparaat van 20 bij 15 cm groot en 3 cm dik met een QWERTY-toetsenbord en een LCD-scherm dat vijf regels tekst

kon weergeven. De Mini-Visicom kon worden aangesloten op een Nokia mobiele telefoon en was hiermee de eerste mobiele teksttelefoon. In 2004 introduceerde het Amsterdamse Blue-Comm BV een met de Mini-Visicom vergelijkbaar apparaat waarmee mobiel geteksttefoneerd kon worden: The Buddy. Het koppelen van een toetsenbord aan een mobieltje was erg omslachtig en The Buddy is daarvoor geen succes geworden. De Buddy-producent is inmiddels failliet.

In 2005 ontwikkelde AnnieS samen met TNO een teksttelefoonapplicatie (software) voor gebruik op mobiele telefoons. Deze software werd ontwikkeld op basis van wereldstandaarden voor teksttelefonie, die inmiddels ontstaan waren om te voorkomen dat er ook in het digitale tijdperk sprake zou zijn van verschillende teksttelefoons (en protocollen) in verschillende landen. De software werkt op alle mobiele telefoons, maar is voorlopig alleen beschikbaar op BlackBerry toestellen. Er is hiermee geen apart apparaat – zoals de Mini-Visicom of

The Buddy – meer nodig om mobiel te kunnen tekstbellen. De mobiele teksttelefoon van AnnieS werkt met een techniek die Real Time Text (RTT) heet. Dankzij RTT is het mogelijk om de teksten van zowel beller als gebelde tegelijkertijd zichtbaar te maken op het beschermbild (zie hiernaast). Je hoeft nu, net als bij spraaktelefoons, niet meer op je beurt te wachten. Daarnaast heeft deze mobiele teksttelefoon meer contactmogelijkheden dan voorgaande typen (mobiele) teksttelefoons; je kunt er mee tekstbellen met andere mobiele teksttelefoongebruikers, met vaste (oude) teksttelefoons en met de internet teksttelefoon. Technisch is het mogelijk om met de mobiele teksttelefoons te bellen met en gebeld te worden door horende mensen via Teleplus, maar KPN – de huidige en geprivatiseerde eigenaar van de vertaaldienst – frustrereert het gebruik van moderne teksttelefonie door horende bellers niet te willen doorverbinden met dove en slechthorende teksttelefoongebruikers. Hierdoor is het alleen mogelijk voor teksttelefoonbellers om via Teleplus naar horenden te bellen. Het gevolg van deze houding van KPN is dat alleen dove en slechthorende mensen voor de – mede hierdoor dan ook onnodig dure – vertaaldienst moeten betalen.

Dat KPN niet zoveel opheeft met de belangen van dove en slechthorenden blijkt ook uit de poging die KPN in de zomervakantie (!) van 2008 heeft ondernomen om Teleplus in de avond- en nachturen te sluiten. Alsof dove en slechthorende mensen 's avonds niet zouden hoeven te bellen. Dit kon gelukkig voorkomen worden dankzij de inzet van dovenbelangenorganisaties zoals Dovenschap en de Tweede Kamer.

Het signaal dat Dovenschap hiermee destijds af heeft gegeven, maakte de regering en de Tweede Kamer bewust van het belang van toegankelijke telecommunicatie voor dove en slechthorende mensen. Inmiddels heeft de Tweede Kamer een wijziging in de Telecomwet aangenomen. Op basis van deze wetswijziging zal het gebruik van Teleplus in 2012 gratis worden zodat er geen financiële drempel meer bestaat voor dove en slechthorenden om net als horenden te bellen. Met het gratis maken van Teleplus verdwijnt het bezwaar van veel dove en slechthorenden dat tekstbellen te duur is en de verwachting is dan ook dat de vraag naar (mobiele) teksttelefonie flink gaat toenemen.

Toekomst van toegankelijke telefonie voor dove en slechthorende mensen

Met de opkomst van de verschillende mogelijkheden om tekstberichten te sturen zoals SMS, ping, email en chat is het belverkeer onder horende mensen afgenomen. Ook dove en slechthorende mensen maken veel gebruik van tekstberichten. De behoefte onder horende mensen om te bellen is en blijft echter enorm groot: miljoenen Nederlanders pakken nog steeds dagelijks de (mobiele) telefoon voor het maken van een afspraak, om vragen en problemen te bespreken, om even te overleggen, om het hart te luchten, voor een gezellig babbeltje of om 112 te bellen in geval van nood. Dat is niet voor niets: bellen is de meest directe, interactieve en ongehinderde vorm van telecommunicatie. Je hebt direct contact, want je hebt iemand aan de lijn die op dat moment alle aandacht voor jou heeft. Omdat mensen in de huidige moderne samenleving, die vaak ook de informatie- en communicatiemaatschappij genoemd wordt, enorm afhankelijk zijn van onderlinge communicatie is bellen als interactieve en directe communicatievorm ontzettend belangrijk. Die behoefte aan directe, interactieve en ongehinderde (tele)communicatie met de medemens hebben dove en slechthorenden in principe natuurlijk net zo sterk.

Een groot probleem is dat veel dove en slechthorenden niet gewend zijn om te bellen of dat eenvoudigweg niet eens durven. Opvallend is ook dat veel plots- en laatdoven, die in het verleden als horende vaak genoeg hebben gebeld en dus weten wat het is, weinig gebruik maken van teksttelefonie. Is er een keer een hulpmiddel bij uitstek geschikt voor plots- en laatdoven dat een deel van het gemis van het horende leven goed kan maken, dan gebruiken ze het weer niet! Wat weerhoudt hen ervan om te bellen? Is het gebrek aan informatie, bewustwording en empowerment? Zijn dove en slechthorenden te afhankelijk van horenden? Zijn ze misschien bang voor direct en interactief contact vanwege de vele negatieve ervaringen met communiceren? Zijn ze bang om macht te hebben? Bang voor de kracht van telefonie? Want de kracht van telefonie, dat is iemand aan de telefoon kunnen roepen wanneer jij dat nodig vindt. Een huisarts of directeur bijvoorbeeld. Of de kracht om iemand direct een vraag te stellen, een probleem te bespreken of het hart te luchten. Een kracht die dove en slechthorende mensen net als horende mensen ook zouden moeten kunnen uitoefenen. En dat kan

ook gewoon, met de teksttelefoon. Zeker nu Teleplus binnenkort gratis en van goede kwaliteit zal zijn.

Geen toekomst zonder geschiedenis. Kennis uit het verleden is nodig om vooruit te komen in de toekomst. Teksttelefonie zal nog wel even door ontwikkeld blijven worden. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijkheid – een grote wens van veel plots- en laatdoven – om met iemand tegelijkertijd te kunnen tekst-, beeld- en spraakbellen. Of een tekstuele vertaling van een beller met behulp van spraakherkenning en vertaalssoftware. Het zou daarbij helpen als bedrijven als KPN en instanties als Kentalis en GGMD hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen en bijdragen aan het meer en beter toegankelijk maken van telefonie voor doven en slechthorenden. De ontwikkelingen op het gebied van teksttelefonie zullen door blijven gaan, gezien de natuurlijke behoefte die dove en slechthorende mensen hebben om te communiceren – ook op afstand.

Het is belangrijk dat we in Nederland de wereldstandaarden van (tekst)telefonie volgen zodat we nooit weer zo achterblijven als in het verleden. Technische mogelijkheden zullen alleen maar sneller toenemen. De vraag is echter: komen

Bellen... door Jopy Sol

De telefoon is niet meer weg te denken uit de moderne samenleving, maar er wordt ook veel over geklaagd. Bij bedrijven is een goede telefoonetiquette eerder uitzondering dan regel.

Hoe drijven sommige organisaties hun klanten tot wanhoop? De top vijf van ergernissen is: 1. Lange wachttijden; 2. Medewerkers met weinig verstand van zaken; 3. Veelvuldig doorverbinden; 4. Niet terugbellen; 5. Uitgebreide voice-response menu's.

Ook het gebruik van mobieltjes door anderen levert vaak klachten op. Uit een recent onderzoek bleek dat 44% van de respondenten zich regelmatig ergerde aan andermans telefoongewoontes, maar slechts 2% dacht dat ze zelf soms ergernis opwekten bij anderen.

Hoe staan plots- en laatdoven tegenover bellen? Willen zij opgestoten worden in de vaart der volkeren en volop meedoen of toch liever niet? We kunnen u geen eenduidig antwoord geven, de meningen lopen sterk uiteen. Maar één ding is zeker: er valt nog wel het nodige te verbeteren aan de teksttelefoons. Voor bedrijven die zich hiermee bezighouden is het een hachelijke zaak, er zijn er al heel wat failliet gegaan. Dat ligt ongetwijfeld voor een deel aan het geleverde product, als dat op termijn niet voldoet, wil je de volgende keer iets anders. Ook de service speelt een rol, als een leverancier je niet goed helpt, ga je op zoek naar een andere. Dat geldt natuurlijk ook voor de zorgverzekeraars die contracten afsluiten met de leveranciers. Daarnaast blijven doven afhankelijk van 'Teleplus' als ze met horenden willen bellen. De kwaliteit van de bemiddeling varieert, daar zijn alle

deze mogelijkheden ook (snel) beschikbaar voor doven en slechthorenden? Het is daarom belangrijk dat er ook in Nederland een professioneel telecombedrijf is dat speciaal de aandacht heeft voor wat dove en slechthorende mensen nodig hebben aan telecommunicatie. Gelukkig worden in Nederland toegankelijke telefoons door zorgverzekeraars vergoed en kunnen doven en slechthorenden de teksttelefoons gratis aanvragen. Wanneer meer dove en slechthorende mensen dit doen, zal telefonie voor doven en slechthorenden ook sneller ontwikkelen en meer mogelijkheden kennen.

Er is nog zo veel mogelijk en wenselijk en alleen samen – of je nu plotsdoof, laatdoof, slechthorend, doofgeboren of horend bent – kunnen we dit burgerrecht voor nu en in de toekomst zeker stellen. Wees empowered en sluit je aan bij het teksttelefoonnetwerk om zo mee te investeren in de toekomst van jouw recht om altijd en overal met iedereen te kunnen bellen, via tekst, beeld en/of geluid.

Voor dit artikel heb ik verschillende bronnen geraadpleegd, waaronder internetsites van Wikipedia en Oorakel. Daarnaast had ik de beschikking over documenten van onder andere Aleidus Aalderink, HGT en AnnieS.

gebruikers het over eens. Maar zolang het allemaal zo goedkoop mogelijk moet, zal de kwaliteit ongetwijfeld problemen op blijven leveren.

Hierna volgen een aantal persoonlijke uitingen over het bellen door plots- en laatdoven.

KPN Teksttelefoonservice

Voor mijn telefonische contacten met horenden ben ik aangewezen op de bemiddelingsdienst voor doven en slechthorenden van de KPN, het vroegere teleplus. De bemiddelingsdienst is wel een stuk verbeterd, maar het kan nog altijd beter. Helaas is en zal het ook wel zo blijven dat er nooit meteen een bemiddelaar vrij is om jou direct te helpen met je telefoontje.

En er zijn bemiddelaars die nog niet helemaal goed weten dat je achter het laatst gesproken woord even een kruisje moet zetten, zodat jij weer kunt praten (of typen). Of meerdere kruisjes om het einde van het gesprek aan te geven. Sommigen doen dat nu wel met tweemaal qq erachter. In de vakantietijd hou ik er zelf altijd rekening mee dat er dan vakantiehelpkrachten werken met maar weinig ervaring.

Je hebt goede KPN-bemiddelaars en matige en slechte. Sommigen kunnen niet goed typen en zijn vaak bezig met het corrigeren van de woorden. Ik heb al eens gezegd: Laat die schrijffout maar zitten, daar lees ik wel overheen, als het me niet duidelijk is zeg ik het wel. Want ondertussen tikt immers de tijd door en wij mogen betalen, nietwaar?

Geesje Broersma

GGMD

voor Doven
en Slechthorenden

Communicatie is contact tussen mensen

Mensen kunnen niet
zonder communicatie.

Met elkaar.
Tussen kinderen en ouders.
Op school, op het werk.
In de vrije tijd

Gaat er iets mis in de
communicatie, dan heb je
een probleem.

Doven en slechthorenden
weten dit maar al te goed.

GGMD voor Doven en
Slechthorenden biedt
altijd hulp.

Er werken allerlei vakmensen bij GGMD voor
Doven en Slechthorenden.

Mensen met verstand van maatschappelijke,
sociale en psychische problemen.

Mensen met verstand van inkomen, huisvesting.
En natuurlijk mensen met verstand van
communicatie.

Wij helpen u.
Daar kunt u van op aan.

Wilt u contact?

Bel of mail ons.

Teksttelefoon 0800 - 3374857 (gratis)

Telefoon 0800 - 3374667 (gratis)

Sms 06 - 1090 8606

E-mail contact@GGMD.nl

Fax 0182 - 549196

Kijk op onze website www.GGMD.nl
voor meer informatie over
GGMD voor Doven en Slechthorenden.

*Geestelijke Gezondheidszorg en Maatschappelijke Dienstverlening
voor doven en slechthorenden*

Mijn BlackBerry-TT verhaal

Vorig jaar zomer was ik met mijn scootmobiel aan het toeren toen ik problemen kreeg en niet verder kon. Ik had een mobiele telefoon en daar kon ik mee sms'en. Maar helaas kun je de Welzorg niet per sms bereiken. Met mijn CI lukt het telefoneren niet, dus toen stond ik daar, wat nu? Gelukkig kwamen er een paar mensen aan gewandeld en ik heb hen gevraagd voor mij, met mijn mobiel, naar Welzorg te bellen. Dat deden ze, maar er zou teruggebeld worden en dat duurde heel lang. Daardoor moesten die mensen bij me blijven wachten, want als Welzorg terugbelde, kon ik de telefoon niet opnemen. Het heeft een paar uur geduurd voor er iemand van Welzorg kwam en al die tijd zijn die mensen bij me gebleven. Dat vond ik best een vervelende situatie.

Nadien ben ik gaan zoeken naar een mogelijkheid om zelfstandig contact te kunnen leggen met instanties in dit soort gevallen. Mijn zoektocht kwam uit bij de BlackBerry Mobile Teksstelefoon van AnnieS. Ik heb AnnieS toen benaderd om te vragen of ik de BB-TT kon kopen, maar dat kon niet, alleen via de zorgverzekeraar kon ik de telefoon aanvragen.

Toen kwamen we bij het volgende probleem. In 2003 had ik van de zorgverzekeraar (CZ) een vaste teksttelefoon gekregen, de Tectel. Eind 2006 ging deze stuk en had ik contact gezocht met de leverancier (MCS). Ik kreeg een andere Tectel en begreep van de monteur dat dit een gebruikt toestel was ter vervanging, tot de mijne gemaakt was. Een tijd later ontving ik van CZ een brief met het bericht dat er een nieuwe TT voor mij was aangevraagd/geleverd. Ze wilden weten hoe dat zat, want ik had nog geen recht op een andere TT, daar de termijn nog niet verlopen was. Schriftelijk alles uitgelegd. Een paar weken later ontving ik dezelfde brief van CZ en heb ik maar weer hetzelfde verhaal terug geschreven. Mei 2007 kreeg ik bericht dat zij akkoord gingen. Zo kwam ik erachter dat de leverancier, die mij een gebruikt toestel had gegeven, dit als nieuw bij CZ had opgegeven.

Máár het omgeruilde toestel had ook gebreken en daar heb ik met de leverancier contact over gehad. Het bleek dat de Tectel-TT niet meer gemaakt/geleverd/gerepareerd werd en ik kon het toestel omruilen voor een Visicom. Maar dat wilde ik niet, omdat de Visicom zo'n groot apparaat is. In die tijd kon ik steeds vaker via e-mail en sms contact leggen met familie, vrienden en sommige instanties. Lukte het op die manier niet, dan belde een familielid of mijn doofblindenbegeleidster.

In 2008 kwam ik in een zorgappartement te wonen en indien telefonisch contact nodig was dan hielp de begeleiding daarbij, dus ik kon mij goed redden zonder TT. Tot het voorval vorige zomer. Ik heb toen dus contact gezocht met AnnieS en alle correspondentie over de Tectel-TT naar AnnieS doorgemailed. Zij hebben zich er over gebogen met als uitkomst dat ik officieel pas in 2012 in aanmerking zou komen voor een nieuwe aanvraag van een TT.

We konden nergens mee aantonen dat de vervangende Tectel een gebruikt exemplaar was, dat had ik nergens zwart op wit en dan was het dus mijn woord tegen dat van de leverancier.

Op de een of andere manier had ik in mijn hoofd zitten dat ik in april 2011 een nieuwe aanvraag mocht doen. Ik had in januari al een audiogram en verwijsbrief aan het AC gevraagd en gekregen. In april heb ik een aanvraag gedaan met uitgebreide uitleg erbij.

Helaas kreeg ik na een aantal weken bericht van CZ dat zij geen BB-TT vergoeden, ze zouden geen contract met AnnieS hebben. AnnieS adviseerde mij om het nogmaals te proberen, want CZ heeft wel een contract met hen afgesloten. Dus nogmaals een brief naar CZ gestuurd met een heel pak bijlagen. Ook op deze brief kreeg ik een negatieve reactie. CZ sprak hierin zichzelf tegen. Aan de ene kant schreven ze geen contract te hebben met AnnieS en aan de andere kant dat ik zelf contact op moet nemen met de leverancier, die beoordeelt of je in aanmerking komt voor vergoeding. Ik wilde het bijtje erbij neergooien en wachten tot 2012, maar toen zeiden ze bij AnnieS dat we nog één ding konden doen. Zij zouden gewoon een aanvraag invullen en indienen bij CZ en dan afwachten wat CZ zou doen. Tot mijn verbazing kreeg ik 25 juli bericht van AnnieS dat zij de BB-TT mochten leveren. Na nog wat gegevens heen en weer gemaaild te hebben, werd de BB-TT 30 juli bij mij bezorgd.

Als ik dit schrijf heb ik de BB één week in mijn bezit en ben nog aan het uitdokteren hoe alles werkt. Geloof dat ik het nu wel onder de knie heb. Maar wel met beginnersproblemen. Het lukte namelijk niet om de TT op te starten, het aanmelden lukte niet. Al op pagina 1 van de handleiding, die er door AnnieS bij geleverd wordt, liep ik vast. De foto's en teksten kwamen niet overeen met wat ik op mijn TT te zien kreeg. De begeleiding heeft er ook naar gekeken maar kon er ook geen wijs uit.

Ik heb 30 juli meteen een mail naar de helpdesk gestuurd, maar i.v.m. vakantie en daardoor minder bezetting kreeg ik 3 augustus pas antwoord terug. Wel netjes met de excuses voor de latere reactie en uitleg waarom. Ik kwam niet veel verder met het advies van AnnieS, want de TT-functie deed het nog steeds niet. Pas gisteren (4-8) is het mij gelukt om me aan te melden bij de TT-service, heel simpel door de batterij even uit de BB te halen waardoor hij reset en daarna lukte het gelukkig wel.

Gisteren meteen even met Cor Toonen de TT uitgeprobeerd. Het typen gaat niet zo snel omdat de

toetsen erg klein zijn en ik daar nog erg aan moet wennen. Mijn duim trilt nogal (waardoor?), nu glij ik steeds van de toets en typ verkeerde letters, dus typen kost voorlopig in ieder geval nog extra geduld. Voor slechtzindenden is 't ook niet handig, ik moet mijn goede oog goed concentreren. Ik denk dat door de kleine toetsen en de vele mogelijkheden de BB-TT voor oudere gebruikers een ingewikkeld apparaatje is om mee om te gaan. Zelf had ik het fijn gevonden als een werknemer van AnnieS de telefoon persoonlijk had afgeleverd en daarbij uitleg gegeven over alle functies die je moet kennen van de telefoon. Nu heb ik het zelf allemaal uitgedokterd en inmiddels (na een week) denk ik te weten hoe alles werkt.

Ik vind het wel fijn dat ik met de BB-TT ook gewoon kan sms'en, pingen (nieuw voor mij) en mails ontvangen en verzenden. Hierdoor is de bereikbaarheid via de BB al een heel stuk toegenomen, want met mijn oude gsm kon ik alleen sms'en. Ik hoop dat ik door de TT-functie, een stuk zelfstandiger en in elk geval veiliger en geruster op stap kan gaan met o.a. mijn scootmobiel. En wat het typen betreft... Oefening baart kunst, binnenkort kan ik 't vast blindelings, hahaha.

Conny Kapitein

Bellen binnen grenzen

Aangezien ik een CI heb, is er wel de mogelijkheid om te bellen. Voor mij blijft dat echter beperkt tot bellen met mijn partner en dochters en tot een zeer kort gesprek met één onderwerp. Bovendien moet ik tijdens het gesprek zelf in een stille ruimte zijn, want bij te veel bijgeluiden lukt het niet. Ik heb een BB en gebruik die voornamelijk voor sms'en en mailen. Eén à twee keer per week teksttelefooneer ik, voornamelijk met horenden. Dat doe ik nog steeds via de Teleplusdienst met mijn oude vertrouwde Visicom of een teksttelefoon op mijn werk. Dit, omdat ik zelf wil en kan praten, waarbij ik duidelijker aan kan geven (mede door de intonatie van mijn stem) wat ik van de horende gesprekspartner wil. Bij het teksttelefoneren met een BB is dit helaas niet mogelijk.

Gerard de Vijlder

Over telefoneren...

Nee, ik bel zelden of nooit. Toen ik nog in Nederland woonde had ik een teksttelefoon, dat vond ik een heerlijk iets, maar die is niet mee verhuisd naar Duitsland. De enkele keer dat ik met een gewone telefoon belde liep het op een ramp uit oftewel op een grote teleurstelling zowel voor mezelf als voor de andere kant van de lijn. Ik heb een echtgenoot, dus ik laat hem bellen als het nodig is. Wanneer hij een poosje niet thuis is, omdat hij in het ziekenhuis ligt of zo, ga ik even naar een kennisje vlakbij als

er gebeld moet worden. Dit is dus nooit een probleem. Een brief(je) schrijven vind ik zelf ook erg fijn. De post brengt vaak al snel een antwoord terug. Een brief per post ontvangen is toch anders dan een mailtje.

Mijn eigen oplossing voor een boodschap die ik door moet geven of als ik met een vraag zit is er even naar toe gaan. Ik pak de fiets of loop er even heen. Eigenlijk is dit natuurlijk een veel betere oplossing dan even snel bellen, want zo ben je tenminste lekker in beweging. Je krijgt frisse lucht en achteraf blijkt vrijwel altijd dat het gezellig was, want van het één kwam het ander: een bakje koffie en een praatje erbij. Dat is absoluut geen probleem voor mij, omdat ik voldoende tijd heb. Als je in Amsterdam/Rotterdam/Utrecht enz. woont is dit natuurlijk andere koek. Vaak heb ik gedacht dat alle doven/zwaar slechthorenden beter in een dorp of kleine stad zouden kunnen wonen. Maar dit is ook al niet haalbaar, we zouden dan een soort apart volk worden!

Een mobiele telefoon heb ik nog steeds niet. E-mailen vind ik genoeg. Helaas kan het soms lang duren voor er antwoord is. Bijvoorbeeld van het LUMC (Leids Universitair Medisch Centrum), daar heeft men naar eigen zeggen een enorme achterstand. Na zeven, echt hoor, zeven(!) maanden had ik nog steeds geen antwoord. Daarom stapte ik er maar persoonlijk heen en kreeg ik direct een nieuwe processor. De oude was beschadigd. Heel goed dus dat ik drie weekjes in Noordwijk woonde!

Met de nieuwe processor probeerde ik gelijk te bellen, dit lukte wonderbaarlijk goed. Heb in Noordwijk vaker de telefoon gebruikt en me steeds weer verbaasd. Maar nu, eenmaal thuis... wellicht heeft mijn dochter in Noordwijk een betere telefoon. Of zouden de verbindingen in Nederland beter zijn?

Of ik tevreden ben met de huidige gang van zaken? Dit vind ik een rare vraag. Een voetballer die een voet of been moet missen door welke oorzaak ook, is geen voetballer meer. Wij zijn doof/zwaar slechthorend en daar moeten we ons ook aan aanpassen. Wel was er wat jaren geleden de beeldtelefoon, daarop kon je dus liplezen en/of gebaren. Helaas schijnt dit ook weer antiek te zijn. Voor ons was dit natuurlijk geniaal, echt de oplossing, maar helaas....

Ans Holub

Bel jij?

Ja, maar alleen als het moet. Als het kan maak ik gebruik van sms en e-mail. Kan het niet anders, dan bel ik via KPN teksttelefoonservice of ik vraag een horende om te bellen. Met KPN teksttelefoonservice, ook nog wel Teleplus genoemd, heb ik – net als veel andere gebruikers – een haat-liefdeverhouding. Er zijn ergernissen: het duurt te lang, het is te duur, de kwaliteit van het typewerk wisselt, de snelheid van het typewerk wisselt... Ook vinden veel mensen het een onbehaaglijk idee dat een buitenstaander

getuige is van alles wat er gezegd wordt, daarom bespreken ze de echte persoonlijke dingen liever niet per telefoon. Dit geldt niet alleen voor de dove die belt, maar ook voor de horende die gebeld wordt. Maar anderzijds is 'Teleplus' de enige mogelijkheid om met horenden te bellen en ik ben hoe dan ook blij dat die mogelijkheid er is.

Vroeger had ik een Visicom van Goedhart, maar die is de deur uit, vooral vanwege het kostenplaatje. Als je een vaste teksttelefoon hebt, moet je ook een gewone telefoon-aansluiting hebben. Het voordeel is dat je dan zelf via de telefoon kunt praten, wat de ander zegt verschijnt op het scherm. De horende hoort jou en vergeet dus niet dat hij met jou praat. Ik had destijds ook nog een fax. Maar het kwam steeds vaker voor dat ik de teksttelefoon en de fax een hele maand niet gebruikte, maar je moest wel de abonnementskosten betalen. Toen ik de mobiele teksttelefoon van AnnieS kreeg heb ik de Visicom, de gewone telefoon en de fax de deur uit gedaan en het abonnement voor mijn vaste telefoon en mijn mobieltje opgezegd. Nu moet ik nog twee abonnementen betalen, bij T-mobile voor de BlackBerry en bij AnnieS voor het tekstbellen.

Bij de mobiele teksttelefoon en het computerprogramma van AnnieS om te bellen, kun je zelf niet praten, je kunt alleen typen, de telefonist(e) voert het woord, de horende praat dus met de telefonist(e) en je kunt er alleen maar op vertrouwen dat je alles doorkrijgt wat er gezegd wordt en dat de telefonist(e) letterlijk zegt wat jij schrijft en dat het overkomt zoals jij het bedoelt. Is bellen dan echt beter dan mailen of sms-en? Persoonlijk ben ik daar niet van overtuigd. Bij mailen kun je je woorden zorgvuldiger kiezen, omdat je meer tijd hebt om na te denken.

De telefoon is voor veel mensen een soort heilige koe. Als de telefoon gaat, valt alles stil, eerst moet de telefoon opgenomen worden. Er zijn maar heel weinig mensen die het 'lef' hebben om de stekker eruit te trekken als ze niet gestoord willen worden. Toen ik na jaren zonder telefoon een teksttelefoon kreeg, verging het mij in eerste instantie precies hetzelfde. Maar op den duur begon ik het irritant te vinden. Ook als er een fax binnenkwam ging de telefoon over cq begonnen de lampen te flitsen. Na een poosje begon ik – als dat zo uitkwam - de telefoon te negeren met de geruststellende gedachte: 'Het zal wel een fax zijn, die vind ik direct wel.' Dan maakte ik af waar ik mee bezig was en dan ging ik kijken. Soms was er inderdaad een fax, soms niks. Mensen konden daar behoorlijk boos om worden: 'Ik heb jou gebeld en je nam niet op!' Tsja...

Nu heb ik dus geen vaste telefoon meer, ook geen fax. Ik ben wel per sms en mail bereikbaar. Een paar mensen weten misschien hoe ze me kunnen bellen, maar dat gebeurt zelden. Als ze bellen ben ik meestal te laat met opnemen. Ik neem mijn BlackBerry vrijwel altijd mee, dus ik ben normaal gesproken altijd bereikbaar. Maar ik kan zelf beslissen of ik meteen naar een sms of mail kijk of even wacht. En vervolgens of ik direct reageer of dat ik het even laat liggen. Die vrijheid heb je bij de telefoon niet. Je

neemt op of je neemt niet op. Neem je wel op, dan kun je van tevoren meestal niet inschatten hoe lang het gaat duren. Neem je niet op dan kom je er vaak nooit achter wat je gemist hebt.

Overigens gaat het ook wel eens mis met de BlackBerry, omdat je hem ergens hebt weggelegd en later zelf ergens anders gaat zitten. Dan komt er bv een sms binnen en die lees je pas na een paar uur, terwijl je eigenlijk meteen had moeten reageren. Een beetje opvallendere waarschuwing als er een berichtje binnenkomt zou dan een uitkomst zijn. Sinds kort is de 'iBell mobiele telefoonmelder'* op de markt, maar daar heb ik nog geen ervaring mee.

Mijn geluk en welzijn hangen dus niet samen met het al dan niet kunnen bellen, maar toch kan ik niet helemaal zonder telefoon. Het voordeel van het computerprogramma van AnnieS is dat je het vanaf elke pc met internet-aansluiting kunt gebruiken, ook met een netbook. Een vaste teksttelefoon staat thuis, die kun je niet meenemen als je een weekend weggaat. Aan dat computerprogramma zou nog wel wat geknutseld kunnen worden: een wat groter tekstscherm, de mogelijkheid om je persoonlijke of belangrijke telefoonnummers op te slaan, zodat je in geval van nood het nummer bij de hand hebt. En de mogelijkheid om de tekst op te slaan, zonder dat de ander moet wachten met het verbreken van de verbinding totdat het je gelukt is om alles te kopiëren en in Word te plakken. Als het om de BlackBerry zelf gaat zou het voor heel wat mensen een uitkomst zijn als ze er voor kunnen kiezen om zelf gewoon te praten (dan hebben ze ook geen probleem met de kleine toetsjes) en te lezen wat de ander zegt.

Zoals de toestand nu is, red ik me dus best. Een enkele keer zit het me dwars dat ik niet zelf kan bellen zoals een horende belt - teksttelefoneren duurt altijd langer en het blijft onpersoonlijker – maar als ik heel eerlijk ben, ben ik vaker blij omdat ik niet aan de telefoon geroepen kan worden.

Jopy Sol

teksttelefoon – telefoon – fax – pc – printer

Met de mobiele teksttelefoon kun jij:

- Teksttelefoneren
- Mailen
- Internetten
- Chatten

ANNIE'S

levert naast de mobiele- en internetteksttelefoon ook:

- Wek- en waarschuwingsapparatuur
- Solo-apparatuur
- andere hulpmiddelen

Merken: **hgt. Lisa**

SENNHEISER

PHONAK tiptel

AnnieSBV, Postbus 3, 9700 AA Groningen - www.annies.nl - info@annies.nl | AnnieS-HGT, Postbus 435, 3800 AK Amersfoort, www.hgt-nederland.com - winkel@annies.nl

www.hoortoestelbatterijen.nl

Nu goedkope **hoortoestelbatterijen** via internet

vanaf **1.39** euro per blister van 6 stuks (ook voor CI)

BatterijTotaal vanaf 1,39 euro

Rayovac vanaf 2,49 euro

Power One vanaf 2,49 euro

Voordelen via internet:

- Uw bestelling wordt gratis verzonden
- binnen 48 uur bij u op de mat
- betalen na ontvangst (geen risico)
- niet goed: geld terug garantie

Probeer u het eens! U zult er geen spijt van hebben.

Ook voor **cochleair implantaat** (o.a. Power One Ci-batterijen)

Mailen gaat sneller en is duidelijker

Allereerst: die oude tweeregelige teksttelefoon van de KPN doet het in noodgevallen nog uitstekend.

Als ik de assistente van mijn huisarts dringend moet spreken, doe ik dat met de teksttelefoon. Ik heb de dames geleerd met de druktoetsen van hun toestel de visicom te beantwoorden en dat gaat prima.

Met een broer en een zus bel ik op dezelfde manier, dat vind ik veel prettiger - en is natuurlijk ook veel goedkoper - dan via Teleplus.

Zojuist heb ik het toch maar weer eens via Teleplus geprobeerd: ik tik het nummer in en krijg te lezen dat dit nummer ongeldig is. Omdat dit onjuist is, typ ik hetzelfde nummer opnieuw in en dan gaat er wel gebeld worden. Na 3 meldingen dat de telefoon overgaat stopt het al, dus de mens aan de andere kant van de lijn krijgt geen fatsoenlijke kans om naar de telefoon te komen, die moet zich haasten, haasten, haasten. Daardoor ben ikzelf via Teleplus ook niet bereikbaar: ik kom altijd te laat en niemand belt twee keer. Nog eens bellen heeft trouwens geen zin, want de volgende keer kom ik gegarandeerd weer te laat. Mijn geleidehonden zijn hierdoor wel verpest!

Voor een afspraak met de huisarts mail ik mijn vraag, dan krijg ik ook per mail antwoord. Ik laat ook wel eens bellen door mijn poetshulp, dan luistert zij en ik praat. Gewoon met de politie bellen (ook via het alarmnummer) lukt tegenwoordig niet meer. Als ze het 'vreemde' geluid horen dat de visicom maakt, verbreken ze meteen de verbinding. 'Men' (van het politienummer) heeft mij verteld dat hun nummer erg lijkt op een ander dat vaak gebeld wordt en dat dit nog wel eens misgaat en het dan bij hen komt, onterecht, en dat zij zich daardoor hebben aangewend de verbinding direct te verbreken.

Ik vind eigenlijk dat de politie voor doven ook per sms bereikbaar zou moeten zijn.

Als ik voor 'iets' een 09 of 08 nummer moet bellen, dan zoek ik dat bedrijf op internet, bijna altijd vind je daar een e-mailadres of een contactformulier om in te vullen. Dat doe ik dan en vraag om het e-mailadres en dat krijg ik dan wel. Ook heb ik mijn hulp weleens laten bellen om een e-mailadres te vragen en dat heb ik toen ook gekregen.

Als ik ergens een telefoonnummer moet opgeven, dan geef ik alleen mijn e-mailadres en over het algemeen wordt dat wel geaccepteerd.

Ook met specialisten in het ziekenhuis onderhoud ik e-mailcontact. Het is voor hen minder tijdrovend dan bellen of mij op het spreekuur ontvangen en voor mij is het veel duidelijker.

Leni van der Meulen

Telefoneren

Tja... als dove persoon is gewoon telefoneren iets moeilijks. Dit was bij mij het eerste wat uitviel. Zeker in die tijd was dat een groot gemis. Er bestonden nog geen gsm's, computers en internet, faxen of teksttelefoons. Dus was je echt afgezonderd van de horende wereld. Ik weet nog dat ik student was en op kamers zat. Af en toe wilde ik mijn ouders, familie of vrienden bellen om hen wat mee te delen. Ik liep dan meestal naar zo'n telefooncel op straat waar je een muntstuk in moest werpen. Wanneer je verbinding had, voelde je dat muntstuk vallen en wist je dat er verbinding was. Dan herhaalde ik een paar keer wat ik moest zeggen en legde vervolgens de hoorn weer op de haak. Dit was dus letterlijk een monoloog, maar beter iets dan niets. Helaas... na een tijdje verving de elektronische betaalkaart dat muntstuk en kon ik niet meer zelf bellen, want bij de verbinding kon ik niks meer voelen via het toestel. Meestal vroeg ik dan aan een medestudent of aan m'n burens of ze voor mij een telefoontje wilden doen. Enerzijds vond ik dat vervelend, een beetje inbreuk op je privacy, maar anderzijds was het een reden om naar iemand toe te lopen en wat te praten en contact te maken. Dat heb ik zo jaren gedaan. Toen ik eenmaal een relatie had en getrouwd was, kon ik op mijn partner rekenen, en nu soms op mijn kinderen, om te bellen. Maar dankzij de elektronische snuffjes zoals sms'en, mailen, chatten, msn'en, kan een slechthorende en dove persoon best communiceren met veel mensen.

We kennen ook de teksttelefoon, maar vanaf het begin vond ik dit maar niks. Wanneer je naar een horende wilt bellen, moet dat via Teleplus en dan bel je eigenlijk met een onbekende derde. Die persoon weet dan alles van dat gesprek af. Precies of je afgeluisterd wordt. Ik weet dat zij zwijgplicht hebben en discreet zijn, maar het stoorde mij gewoon dat dit steeds via hen moest. Dus ik maakte er nauwelijks gebruik van. De weinige keren dat ik teksttelefoon heb gebruikt, ging het ook faliekant mis. Wanneer ik tekst op het scherm had, kwam er na een tijdje onleesbare tekst tevoorschijn. Eerst dacht ik dat de tussenpersoon zijn/haar vingers op de verkeerde toetsen legde, doch er bleek wat fout te gaan bij de verbinding. Wat heb ik mij daaraan geërgerd! Nu mail ik gewoon. Weliswaar moet je dan wel wachten op een reactie, maar daar raak je aan gewend en je houdt er rekening mee. Is het dringend, dan vraag ik iemand om te bellen.

Persoonlijk vervloek ik de telefoon. Niks vervelender dan dit voor een slechthorende of dove persoon! Zeker wanneer je afspraken moet maken. Indien ik naar de tandarts of dokter moet, dan maak ik meestal zelf een afspraak door naar hen toe te gaan. Aan de balie kan ik dan met de spreekuurassistente een afspraak maken. Als je er eenmaal bent, rinkelt soms de telefoon. Dan krijg ik te liplezen "Ogenblikje, mevrouw". Dan moet je meestal een paar minuten wachten, omdat de telefoon voorrang krijgt. Soms wordt dan wel eens een afspraak voor mijn neus gemaakt, waardoor ik zelf die dag of dat uur niet meer kan

De Gelderhorst

Oecumenische viering "Samen onderweg zijn"

Zondag 30 oktober vindt er in CineMec Ede een Oecumenische viering plaats. Deze viering wordt georganiseerd door De Gelderhorst samen met Anne Bouwmeester en Marcel Broesterhuizen. De viering wordt onder andere bijgewoond door 25 oudere Doven uit Duitsland. De aanvang is 10:30 uur.

Het thema van deze viering is "Samen onderweg zijn".

De voorgangers zijn Frau Cornelia Wolf, Anne Bouwmeester en Marcel Broesterhuizen. Het gebarenkoor onder leiding van Betsy Katsman zal een voordracht geven. De viering begin om half 11 en duurt tot 12 uur.

Na de dienst is er een lopend buffet in De Gelderhorst. Er zijn maar een beperkt aantal plaatsen, reserveert u dus snel.

Aanmelden

Bij de receptie van De Gelderhorst kunt u zich aanmelden voor de Oecumenische viering en eventueel voor het buffet.

Kijk voor het programma op de website van De Gelderhorst:
www.gelderhorst.nl

Internaatmonoloog

Zondag 9 oktober speelt Wim Wolters in De Gelderhorst zijn internaatmonoloog.

Veel dove mensen die vroeger op een internaat hebben gewoond hebben daar bijzondere herinneringen aan. Soms prettig soms helemaal niet prettig. Het blijkt nu dat er ook veel horende mensen daar herinneringen aan hebben.

Wim Wolters vertelt daarover op zondag 9 oktober om 15.00 uur in De Gelderhorst.

Er zijn gebarentolken aanwezig.

Voor medewerkers en bewoners van De Gelderhorst en de ZGW is de toegang gratis. Voor geïnteresseerden buiten De Gelderhorst is de toegang 5 euro.

Aanmelden kan bij de receptie van De Gelderhorst via fax 0318-698120 of per mail info@gelderhorst.nl

Voor meer informatie:
<http://www.internaatmonoloog.nl>

De Gelderhorst is het landelijk centrum voor oudere Doven. Wij zijn een jong en dynamisch centrum en bieden huisvesting, zorg, verpleging en dienstverlening aan oudere Doven. Tevens verhuren we 81 appartementen aan oudere Doven voor zelfstandig wonen. De Gelderhorst organiseert ook dagrecreatie in: Ede, Rotterdam, Dordrecht, Eindhoven, Zoetermeer, Roermond, Soesterberg, Hoogeveen, Heerhugowaard en Leiden.

De Gelderhorst
Willy Brandtlaan 40
6716 RK EDE
Telefoon: 0318 - 698 100
Fax: 0318 - 698 120
E-mail: info@gelderhorst.nl

De Gelderhorst, Landelijk centrum voor oudere Doven - Willy Brandtlaan 40 - 6716 RK EDE
Telefoon 0318-698100 - Fax 0318-698120 - Teksttelefoon 0318-698130
info@gelderhorst.nl - www.gelderhorst.nl

komen. Dat vind ik zo storend! Maar wat moet je? Ik heb dit al eens aangekaart bij de spreekuurassistente, maar ja... veel is er hierdoor niet gewijzigd.

Ook thuis wanneer ik bezoek ontvang, rinkelt soms plots de gsm van de (horende) bezoeker. Niet iedereen is zo tactvol om dan het gesprek kort en bondig te houden. Dan steekt die persoon een verhaal af en zit ik daar voor aap bij. In plaats van te zeggen "Ik ben nu even op bezoek en bel je later wel terug", luisteren velen wat er te vertellen valt, terwijl het klokje lekker verder tikt. Gebeurt dit bij mij thuis, dan ga ik gewoon iets anders doen, maar ben je zelf de gast bij iemand, tja... dan kan dit best lang duren.

Ik ben heel erg blij, dat dankzij de elektronica, waar veel mensen gebruik van maken, de communicatie stukken beter gaat. De technieken gaan nog steeds vooruit en dus kan het niet anders dan beter worden. Dat geeft ons een positief vooruitzicht!

Michèle Meirlevede

iBell mobiele telefoonmelder

Standaard waar de mobiele telefoon in geplaatst kan worden. Zodra de mobiel overgaat of een SMS ontvangt (mobiel moet op trilalarm staan!), geeft de melder een blauw flitssignaal af.

Kan via een draadje worden aangesloten op het Lisa (of een ander merk) waarschuwingssysteem.

Kan ook een Lisa trilschijf op aangesloten worden.

Werkt op 3 batterijen.

Prijsindicatie: € 89,95

(informatie:
www.oorakel.nl)

Telefoneren door Thea van der Wilt, manager NC PLD

Vanuit het NC PLD verstrekken wij lijstjes met '10 Tips' voor gesprekken vóór slechthorenden, gesprekken met slechthorenden, voor de thuis-situatie en op het werk. Aansluitend

bij het themanummer 'telefonie' hebben we nu ook een lijstje met 10 tips voor telefoneren samengesteld; zowel voor de slechthorende als diens gesprekspartner. Die laatste kunt u eens doornemen of doorgeven aan iemand waar u geregeld mee telefoneert. Deze tips zijn lang niet volledig, heeft u nog zinnige aanvullingen, dan horen wij dit graag via info@ncpld.nl, we kunnen anderen daar vast een plezier mee doen.

Tien telefoontips voor het telefoneren met een slechthorende:

1. Gebruik korte duidelijke zinnen zonder bijzinnen.
2. Spring niet van de hak op de tak.
3. Hard praten hoeft niet want het geluid wordt dan gauw misvormd.
4. Articuleer goed, spreek rustig, de woorden en zinnen niet te snel na elkaar, dat geeft de slechthorende de tijd om tekst, welke half verstaan is, alsnog te interpreteren.
5. Heb geduld, een slechthorende heeft tijd nodig om de woorden te verwerken.
6. Hou uw mond op een vrij korte en constante afstand tot de hoorn en spreek niet met iets in uw mond.
7. Hou het gesprek kort, om te kunnen verstaan moet enorm veel inspanning geleverd worden.
8. U kunt de slechthorende vragen om essentiële zaken welke u gezegd heeft te herhalen om zeker te weten of het

goed overgekomen is.

9. Moet er een naam doorgegeven worden, spel deze dan ook, namen zijn erg moeilijk te verstaan. Zeg de naam en spel daarna bv de A van Anton.
10. Zorg dat er geen achtergrondgeluiden zijn wanneer u telefoneert, geen radio, TV, verkeersgeluiden of andere gesprekken.

Tien telefoontips voor een slechthorende:

1. Ga rustig zitten voor het gesprek op een plek zonder bijgeluiden als dat mogelijk is.
2. Telefoon liever niet als u nerveus of gestrest bent, dan verstaat u minder.
3. Meldt gelijk dat u slechthorend bent en wat u nodig heeft om te verstaan, bv 'Ik ben slechthorend, wanneer u rustig en duidelijk spreekt zal het gesprek wel lukken'.
4. Spreek zelf ook rustig en duidelijk, een gesprekspartner neemt dit dan makkelijker over.
5. Vraag net zo vaak om herhaling als nodig.
6. Heb geduld met uw gesprekspartner, die wellicht niet gewend is aan slechthorenden, zeg bv. 'sorry, ik heb u niet goed verstaan, wilt u het nog eens rustig herhalen?'
7. Twijfelt u of u het goed verstaan heeft, herhaal dan wat u wèl verstaan heeft en vraag of dat klopt.
8. Lukt het niet, zeg dan dat u het niet kunt volgen, vraag of het per email kan of dat iemand anders voor u belt.
9. Verstaat u de tekst voor een keuzemenu niet, probeer dan op goed geluk een nummer in te toetsen, net zo lang tot u iemand aan de lijn krijgt en meldt dat u slechthorend bent, het menu niet kunt verstaan en vraag of ze u met de juiste afdeling door willen verbinden.
10. Zorg voor een aangepaste telefoon aan uw gehoorsituatie, probeer verschillende toestellen uit bij bv Oorakel.

(vervolg bladzijde 20)

Humor helpt

Zelf ben ik ook slechthorend en telefoneren gaat me vaak moeilijk af. Ik heb gemerkt dat het belangrijk is om hierover luchtig te blijven doen en de humor in te zien van de soms kolderieke gevolgen van het telefoneren als je niet alles verstaat. Zo kan het 'zeggen wat je wel verstaan hebt' leiden tot komische momenten, wat ontspanning in het gesprek brengt. Vaak willen mensen wel hun best doen als ze weten hoe, al zijn er grenzen. Dat merkte ik toen ik rond een verhuizing veel contact had met allerlei telefoondiensten. Zo kreeg ik een jongeman aan de lijn die heel zachtjes sprak en ik maar niet kon verstaan. Tot drie keer toe vroeg ik: 'Kunt u iets luider spreken?' Hij zei: 'Dat kan ik niet hoor, alle collega's kijken al naar me.' Ik zag een verlegen werkstudent voor me met een hoogrood hoofd en besloot hem niet meer te kwellen en hing op. Een andere man die ik aan de lijn kreeg had zo'n zware bromstem. Nu versta ik mannen slechter dan vrouwen en toen ik hem steeds niet verstond zei ik dat. Hierop zei hij

met een voor hem heel hoge piepstem: 'Ik wil het wel zo proberen hoor als u dat beter verstaat.' Heel aardig en behulpzaam al werkte het op m'n lachspieren. Weer zag ik al die collega's voor me die keken, nu naar een stoere bink met ineens een hoog stemmetje.

Slechthorendheid kan ook helpen om van telefoonverkoop af te komen. Denk ik dat iemand wat wil verkopen dan zeg ik: 'Sorry, ik ben slechthorend, daarom koop ik niets per telefoon, stuur maar informatie.' Dat laatste doen ze nooit. Sommigen snappen er niets van. Zo zei iemand: 'Dan bel ik wel een andere keer wel terug', waarop ik reageerde: 'Dan ben ik nog steeds slechthorend!'

NC PLD: Büchnerweg 3, 2803 GR, Gouda
E: info@ncpld.nl , T: 0800 - 33 74 667 (GGMD), fax: 0182 - 54 91 96, TT: 0800 - 33 74 857
www.ggmd.nl | www.hulpbijzoorsuizen.nl | www.ncpl.nl

AnnieS AnnieS wil doven en slechthorenden sterker maken *door Wouter Bolier*

AnnieS is het enige bedrijf in Nederland – ter wereld zelfs – dat mobiele teksttelefoons aanbiedt. Het is specifiek gericht op de doelgroep doven en slechthorenden en wil dat zij makkelijker, gelijkwaardiger en volwaardiger mee kunnen draaien in de samenleving. Dove en slechthorende mensen toegang bieden tot telecommunicatie staat daarbij voorop. Maar hoe is AnnieS eigenlijk ontstaan en wat is nou precies de missie van dit Groningse bedrijf?

De naam AnnieS komt voort uit het inspirerende verhaal van Annie Sullivan en Helen Keller. Sullivan was de privélerares van de doofblinde Keller. Met behulp van Sullivan leerde Keller onder andere braille en (vierhanden) gebaren, waardoor Keller naar school kon gaan, de studie Taalwetenschappen cum laude wist af te ronden en diverse boeken heeft kunnen publiceren. Helen Keller's autobiografie *The Story of My Life* en de daarop gebaseerde film *The Miracle Worker* zijn wereldberoemd.

AnnieS is in 2003 opgericht door Raymond Kruyer, zoon van dove ouders. Kruyer wilde simpelweg met zijn ouders kunnen telefoneren wanneer hij weer eens op pad was voor zijn werk als marketingondernemer. Er waren toentertijd al vaste teksttelefoons voor doven en slechthorenden en horenden konden elkaar al jaren bellen via mobieltjes, maar mobiel bellen via teksttelefonie bestond nog niet. Kruyer ontwikkelde vervolgens samen met de ICT-afdeling van TNO Nederland in 2005 een teksttelefoonapplicatie voor gebruik op mobiele telefoons. Hij wilde met de mobiele teksttelefoon niet alleen het contact op afstand met zijn ouders verbeteren, hij had daarnaast nog een ander – groter – doel: dat alle doven en slechthorenden kunnen telefoneren waar en met wie ze maar willen. Daarom begon hij met AnnieS.

De missie van AnnieS

AnnieS heeft als doel de maatschappelijke toegankelijkheid voor dove en slechthorende mensen te vergroten. De achterliggende gedachte hierbij is dat wanneer doven en slechthorenden goed worden geïnformeerd over communicatie en hulpmiddelen, zij bewuster, zelfverzekerder en zelfstandiger worden en daardoor actiever mee kunnen en zullen doen in de samenleving. In de filosofie van AnnieS is de Mobiele Tekst Telefoon (MTT) het belangrijkste hulpmiddel voor doven en slechthorenden voor meer toegang tot de maatschappij. De MTT verschaft namelijk toegang tot infor-

matie, bijvoorbeeld wanneer u met het UWV belt over een voorziening waar u recht op heeft. De MTT biedt ook zelfstandigheid, omdat u zelf telefonisch een afspraak kunt maken met uw huisarts in plaats van dit bijvoorbeeld door uw horende partner te laten doen.

De bekende Duitse filosoof Immanuel Kant zei eens: "Als je niet kan zien, ben je gescheiden van de dingen; als je niet kan horen, ben je gescheiden van de mensen." Kant maakte met dit citaat duidelijk hoe

belangrijk communicatie is voor contact met je medemens. AnnieS laat onder andere met de Mobiele Tekst Telefoon zien, dat een gehoorverlies nog geen reden is om van de mensen gescheiden te worden. In plaats daarvan wil AnnieS doven, slechthorenden en horenden verenigen en verbinden.

Omdat AnnieS het belangrijk vindt om doven en slechthorenden goed te informeren en bewust te maken, biedt het, naast de mobiele teksttelefoons, ook andere middelen aan. Zo geven oprichter Raymond Kruyer en ervaringsdeskundigen Rita Tjoelker (slechthorend) en Wouter Bolier (plotsdoof) door het hele land – en soms ook daar buiten – workshops en lezingen over (tele)communicatie, emancipatie en participatie. Daarnaast publiceert AnnieS op haar website persoonlijke ervaringsverhalen met en over doofheid en slechthorendheid van verschillende dove en slechthorende ervaringsdeskundigen. AnnieS is tevens op andere manieren actief namens en voor doven en slechthorenden. Bijvoorbeeld door nauw samen te werken met het Dovenschap en door te lobbyen in de politiek voor meer toegankelijkheid en een meer gelijkwaardige positie van doven en slechthorenden. Dit allemaal met hetzelfde doel: doven en slechthorenden informeren zodat zij volwaardig meedoen in onze samenleving.

Meer informatie over de geschiedenis, visie en missie van AnnieS kunt u vinden op www.annies.nl

Muziektolken door Judith Vogels & Myrthe van Winzum

In het juninummer heeft Myrthe een stukje geschreven over muziektolken. Hier het beloofde artikel met de ervaringen van muziektolken en muziektolkgebruikers.

Judith Vogels:

Ik ben vanaf mijn geboorte slechthorend en draag twee gehoorapparaatjes. Toen ik jong was vond ik het leuk om te zingen met mijn zusje. Zij moest altijd verbeteren wat ik zong, want ik hoorde het vaak verkeerd. Ook zing ik vals.

Tijdens mijn opleiding Docent Gebarentaal leerde ik al snel dat je creatieve

dingen met gebaren kunt doen. Al in het eerste jaar zette ik de eerste stappen naar muziektolken. Toen de drukte van de studie achter me lag en het geld er was, ben ik in 2010 de cursus visuele muziek gaan doen.

Tijdens die cursus leerde ik een paar tips en kon ik oefenen met het presenteren van een liedje. Muziektolken is mijn grootste passie geworden. Ik vind het geweldig om het liedje te vertalen en op te treden. Ik vind het belangrijk dat ik de boodschap van het liedje begrijp en die boodschap en emotie over kan brengen op het publiek. Muziektolken is opgezet voor dove en slechthorende mensen. Maar zelfs horende mensen die helemaal geen gebaren(taal) kennen, kunnen hier ook van genieten. Je hoeft geen gebaren te kennen om te begrijpen wat de boodschap en emotie is van het liedje. Ook kun je aan de manier van gebaren zien of het liedje rustig of opzwevend is. Kenmerkend aan mijn optredens is dat ik op het podium sta, oogcontact maak met het publiek, veel expressie gebruik en soms ook een beetje theater. Ik probeer er een leuk optreden van te maken, zodat doven, slechthorenden, horenden en zelfs ook plotsdoven het leuk vinden om naar te kijken.

Het vertalen van een songtekst naar gebaren(taal) is soms heel moeilijk. Een dove zal niet alles van het liedje meekrijgen, maar dat geldt voor mij als slechthorende ook. Ik hoor wat voor ritme het is, wat voor soort muziek, ik kan wat woorden van het refrein meezingen en dat is het. Wil ik weten wat er gezongen wordt, dan kijk ik naar de songtekst.

Vanuit de stichting Skyway* word ik als muziektolk ingehuurd om op te treden op Sencity*. Ik kan dan een band live ver-

talen of een cd aan een dj geven en een liedje van die cd muziektolken. Het verschil tussen die twee is dat ik bij een band afhankelijk ben van wat zij zingen. Ook ben ik ondergeschikt aan de band, ik ben hun optreden aan het tolken. Als ik een liedje van een cd kan muziektolken, ben ik zelf de artiest. Ik zing in gebaren, sta in het middelpunt en op het podium. Het laatste vind ik het leukst om te doen, omdat ik van niemand afhankelijk ben en het liedje thuis kan oefenen. Inmiddels heb ik een regeling met Skyway dat ze mij betalen als ik ingehuurd word. Dat was in het begin anders. Ik ben de eerste slechthorende muziektolk. Alle andere muziektolken zijn horend en vaak ook gebarentolk. Zij hebben een regeling met Menzis i.v.m. gebarentolken, waardoor Menzis de muziektolken vergoedt. Maar ik, als slechthorende, heb die regeling niet. Simpelweg omdat ik geen tolk gebarentaal ben. Na wat gedoe en een hoop stress heb ik nu een regeling met Skyway en willen ze mij uit eigen zak betalen. Inmiddels heb ik al een aantal optredens vanuit Skyway achter de rug en elke keer leer ik meer.

Omdat ik slechthorend ben, kan ik niet alle liedjes muziektolken. Sommige liedjes zijn te zacht of de muziek overheerst de tekst. Als ik een liedje moet doen dat ik niet goed kan horen, kan ik gebruik maken van een 'voeder'. Een 'voeder' is horend en kent de tekst en mijn vertaling. Zij zit voor me op of achter het podium en 'fluistert' de tekst naar me en laat het ritme zien. Als ik niet hoor waar het liedje qua tekst is, kijk ik naar de voeder en kan ik doorgaan met gebarenzingen.

Muziektolken is mijn grootste passie en ik zie hier een grote toekomst in. Ik wil hier op professionele manier mee verder gaan. Hopelijk lukt het om die droom te laten uitkomen.

Myrthe van Winzum:

Voor mij is muziektolken iets wat ik vooral voor mezelf deed, totdat ik in 2009 voor het eerst mee ging met het themaweekend van de Stichting Plotsdoven. Op zaterdagavond ging de muziek steeds een tandje harder en gingen de voetjes van de vloer op

de dansvloer. Ik had er ontzettend veel plezier in om de liedjes die ik kende mee te gebaren en we hebben met een hele groep tig keer het nummer van '15 miljoen mensen, op dat hele kleine stukje aarde' met elkaar in gebaren gezongen. Nadat er in 2010 een avond met een muziektolk was, heb ik in 2011 meegeholpen met het organiseren van een muziekavond waarbij er liedjes aangevraagd konden worden. Van 'Gouwe Ouwe', Nederlandstalig, bij een ieder bekend, tot heel onbekend. Van alles passeerde de revue die avond. Ik vind het geweldig om muziek te tolken, ik kan er al m'n gevoel in leggen en op een totaal andere manier muziek ervaren en beleven. En ik geniet er ontzettend van wanneer mensen voor wie de muziek niet (volledig) toegankelijk is via een muziektolk toch wat van de muziek mee kunnen krijgen. Er moet nog even gewerkt worden voor het diploma van tolk

maar ook ik hoop in de toekomst verder te gaan met muziek-tolken, voor mij is het een welkome aanvulling naast m'n opleiding!

Hieronder vindt u een kort interview met twee mensen die wel eens gebruik maken van een muziektolk.

Interview met Said Jamal:

Wat vind je van muziektolken?

Sommigen zijn heel goed, die bedenken creatieve gebaren die tegelijkertijd ook duidelijk zijn. Andere muziektolken zijn wat minder omdat ik ze niet helemaal begrijp en ze de tekst niet duidelijk muziektolken.

Wanneer maak je er gebruik van?

Ik heb er één keer gebruik van gemaakt. Ze deed het vrijwillig voor mij. Het was wel leuk om via de muziektolk de tekst te begrijpen.

Ga je naar een festival als je weet dat daar de muziek getolkt wordt?

Ja, dat vind ik wel een pluspunt, bijvoorbeeld Sencity. Maar op Sencity kijk ik niet altijd naar de muziektolk. Het hangt af van de muziektolk of van de artiest of ik blijf kijken. Anders klets ik veel met anderen.

Zou je naar een festival of concert gaan en dan je eigen muziektolk meenemen? Zie je dit misschien in de toekomst gebeuren?

Ik zou wel een muziektolk mee willen nemen als dat nodig is. Maar als er al bv. kaartjes of papieren zijn met de songteksten erop, dan zou ik dat niet nodig vinden. Als Marco Borsato, Adele, Maroon 5 een concert hebben, zou ik er graag een muziektolk bij hebben.

Interview met Eric Zuiderduin:

Wat vind je van muziektolken?

Tolken is al een goede uitvinding geweest, muziektolken nog meer voor degene die in het (verre) verleden muziek gehoord hebben. Vooral mensen met een implantaat zullen het een (her)openbaring vinden!

Wanneer maak je er gebruik van?

Ik maak er graag gebruik van bij situaties waarin muziek/tekst voorkomt die ik van vroeger ken. Dit is dus per mens verschillend.

Ga je naar een festival waarvan je weet dat daar de muziek getolkt wordt?

Nog niet, maar dat zou in de toekomst goed kunnen.

Zou je ook zelf naar een concert of festival gaan en je eigen muziektolk meenemen? Zie je dit evt. in de toekomst gebeuren?

Ik zou het zeker zien zitten. Wat de toekomst brengt weet ik echter niet.

*Stichting Skyway staat voor 'Het onmogelijke mogelijk maken' en biedt mensen een platform om hun eigen talenten te ontwikkelen. Zo organiseert zij wereldwijd onder andere het muziekevenement Sencity voor doven, slechthorenden en horenden en het muziekspektakel SENS11 voor mensen met en zonder verstandelijke beperking. Sencity en SENS11 hebben als doel de emotie in muziek te vertalen richting alle zintuigen. Er wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van geurdj's die verschillende geuren via een ventilator in de ruimte verspreiden. De geuren moeten passen bij het liedje. Ook zijn er verschillende hapjes en drankjes die je smaakpapillen aanspreken. Daarnaast is er muziek, voornamelijk met een harde bas. Elke Sencity heeft muziektolken/signdancers die de muziek vertalen. Er treden vaak onbekende bandjes op. Op 24 september 2011 vindt er in Rotterdam weer een Sencity plaats. Voor meer informatie kun je kijken op: www.stichtingskyway.nl en www.your-sencity.com.

Onze ervaringen met digitale televisie en ondertiteling, deel 2

door Anton van der Horst en Marijke van der Pijl

Het is gebleken dat de oude vertrouwde manier van de ondertiteling aanzetten niet werkt bij Ziggo. Het probleem treedt op bij de decoder van de alles-in-1 aanbieding van Ziggo: CISCO - type 8485DVB.

Als de tv op een digitale zender staat afgestemd is het zoals vanouds mogelijk om Teletekstpagina's te bekijken. Echter, als pagina 888 wordt aangeroepen resulteert dat in een geheel zwart scherm, de ondertiteling verschijnt dan wel maar er is verder geen beeld. Dit was voor ons natuurlijk

onacceptabel en het instructieboekje gaf daarop verder geen antwoord. Wij hebben naar Ziggo gemaïld en reeds de volgende dag kregen wij antwoord:

Om de ondertiteling aan te zetten bij digitale uitzendingen moet gebruik worden gemaakt van de groene knop op de afstandsbediening van de decoder. Als na herhaaldelijk drukken de melding "888" op het scherm verschijnt dan is de ondertiteling ingeschakeld.

Wij hopen dat deze informatie ook vele anderen kan helpen.

Column van Cor Toonen - Onderdompeling

Je onderdompelen kan van alles betekenen. Er zijn vele vormen van onderdompeling: in een cultuur, in een ander mens, in een taal, in een niet alledaagse beleving, etc. Niet zelden krijg je te maken met een mix van cultuur, taal en beleving. Als je daar vrijwillig voor kiest kan het een grote uitdaging zijn.

In december 2010 kreeg ik een uitnodiging om in mei 2011 mee te gaan met een speciale bedevaart naar Lourdes voor dove ouderen. Kijkers van de documentaire 'Vergeten Geluiden' weten dat ik in Lourdes 18 jaar ben geworden. Ik was toen amper 4 jaar plotsdoof en was min of meer op mezelf aangewezen te midden van uitsluitend horende pelgrims. Het was een eenzame maar ook diepbeleefde bedevaart in de sfeer van het Rijke Roomse Leven. Het was puur een persoonlijke beleving want van de spirituele woorden rond vieringen etc. kreeg ik nagenoeg niets mee. Toen ik 60 jaar mocht worden wilde ik deze mijlpaal ook in Lourdes bereiken, dus ging ik er weer heen, opnieuw met een horende groep, maar nu gingen mijn vrouw en zoon ook mee. Die keer deelde ik uiteraard de nodige belevingen met mijn vrouw en zoon, maar voor het overige was het weer: "Je bent er bij en kijkt er naar". Dat was ook weer een keuze waar ik eigenlijk genoeg aan had, om de diepte in te gaan van een religieuze onderdompeling.

Al enige jaren had ik de wens om in mijn zeventiger jaren nog één keer een bedevaart naar Lourdes mee te mogen maken. De genoemde uitnodiging vond ik dan ook een mooie kans om nu eens echt op pelgrimstocht te gaan. Me over te geven aan het spirituele waar Lourdes wereldwijd om bekend staat. Ik had daar enige extra verwachtingen bij want er zouden twee gebarentolken mee gaan, waarvan ik er een goed kende. Echt op pelgrimstocht gaan hield voor mij dit keer ook in dat ik mij loyaal onder zou dompelen in het groepsgebeuren. Dat ik deels mee zou doen met het programma en anderzijds ruimte zou nemen voor een persoonlijke beleving. Ik ben namelijk een bewonderaar van Bernadette Soubirous, het veertienjarig herderinnetje waaraan Maria in 1858 zeventien maal verscheen. Mijn bewondering gaat dan uit naar de kracht en moed waarmee zij, tegen alle verdachtmakingen in, haar

verdere leven assertief en standvastig bleef. Volgens mij hoeft je niet gelovig te zijn om de 'geest van Lourdes' in het leven van Bernadette en in Lourdes te ervaren.

Wij, de dovengroep, kregen in Lourdes veel voorrechten toegewezen zoals: een eigen doofvriendelijke pastorale begeleider, eigen brancardiers en verpleegkundigen die dag en nacht voor ons klaarstonden, eigen begeleiding vanuit de dove ouderenzorg van de Gelderhorst, steeds zitplaatsen op de eerste rang om ons 'visueel horen' maximaal te kunnen benutten en bovenal twee vakvrouwtolken. Bewogen dames die met subliem teamwork onvermoeibaar alles uit de kast haalden om ons, met mooie spraakarticulaties, gebaren en lichaamstaal, te laten delen in de spirituele taal van een Lourdesbedevaart. Deze dienstverleners waren het levendige voorbeeld van medemenselijkheid die de 'geest van Lourdes' uitdragen. Je gaat dan vanzelf meer open staan voor de dienende medemens. Twee voorbeelden die ik mee mocht maken:

*Om dichterbij de leefwereld van Bernadette te komen maakte ik een eenzame rugzaktocht naar het dorpje Bartrés waar de schaapskooi van Bernadette een monument is. 'The Path of Bernadette' liet me een beetje voelen hoe zwaar voettochten in de hoge Pyreneeën zijn. Dat afzien was ook de bedoeling, maar helaas zat ik na een uurtje op een doodlopende weg. Met handen en voeten en het doofkaartje kon ik mijn teleurstelling aan een, in een tuin werkende, beroepsmilitair uitleggen, deze man aarzelde maar even..., zwaaide een: 'kom maar mee' en wees me op het boodschappenautootje in de oprijlaan. Zo kwam ik na een tien minuten zoeven door de nauwe straatjes van Hoog-Lourdes weer op het echte 'Path of Bernadette'.

Lourdes, 21 mei 2011
Openingdienst aan de Grot

*Na een zeer vermoeiende terugreis naar Holland was ik dan uiteindelijk op het juiste perron in Den Bosch. Snel even mijn retourkaartje stempe-len..., maar waar was die NS stempelpaal? Vroeg het aan een mevrouw achter de kiosktoonbank. 'Oh, daarvoor moet je boven in de stationshal zijn!' Schijnbaar was mijn schrik om weer met al die bagage de trappen op te gaan van mijn vermoeide gezicht te lezen, want toen ik even later stond te treu-

zelen bij de trap, tikte de jonge kioskassistente mij op mijn schouder. 'Mijnheer, zal ik uw kaartje even afstempe-len?' Snel holde ze de trappen op en kwam even snel terug met het afgestempelde kaartje, ze wenste me ook nog goede reis. Ik haalde de trein mooi op tijd! De verdere thuisreis was plots een fluitje van een cent, want ik had zonet immers alweer de 'geest van Lourdes' ervaren ofwel in Oeteldonk een kleine Hollandse Bernadette ontmoet!

Gucci, een signaalhond in wording (4) *door Suzanne Scheerstra*

Ik laat de sleutels ca 5 cm van de grond vallen. Gucci is nieuwsgierig en kijkt even wat ik daar laat vallen. Dat beloon ik direct door "goed zo!" te zeggen en haar iets lekkers te geven. Natuurlijk weet ze nu dat het de sleutels zijn die ik laat vallen en is ze niet meer geïnteresseerd in wat ik laat vallen. Dat snoepje wat ik in mijn hand heb is veel interessanter! Daar moet ik dus even iets anders op verzinnen.

Ik laat nu tegelijk met de sleutels ook iets lekkers vallen. Dat werkt natuurlijk niet meteen want ze had geen interesse meer in de sleutels dus ik laat zien dat er nu ook iets lekkers bij ligt. Dat smikkelt ze lekker op en als ik de sleutels weer laat vallen met iets lekkers gaat ze kijken of er nu weer wat lekkers bij ligt en ja hoor! Lekker hoor, vrouwtje! En ik zeg "goed zo!" als ze met haar neus bij de sleutels is. Na een heleboel keer oefenen leg ik er nu een keer niets lekkers bij. Gucci snuffelt, ik zeg "goed zo!" en geef haar een beloning uit mijn hand. Nu hoop ik dat het kwartje valt, anders moeten we nog een paar keer zo oefenen. Maar Gucci lijkt te begrijpen wat ik bedoel en duwt haar neus tegen de sleutels aan als ik ze laat vallen. Ik voeg het commando "waar?" toe. Na een paar dagen oefenen gaat ze na het commando "waar?" bij de sleutels liggen. Dat is helemaal mooi, dus dat belonen we! Als ze begrijpt dat ze op het commando "waar?" de sleutels die gevallen zijn moet aanwijzen, vraag ik haar eerst mij te signaleren. Dit heeft ze heel snel door want dat kan ze al!

Er zijn van die dagen dat er van alles mis gaat. Zo kun je als dove/slechthorende behoorlijk balen als je erachter komt dat je je sleutels of portemonnee ergens hebt laten vallen. Je hoort niet dat ze vallen en het levert een hoop stress op om te achterhalen waar hij eventueel gevallen zou kunnen zijn. Dan is een signaalhond toch wel erg handig. Die kun je leren te signaleren op gevallen voorwerpen bij jou in de buurt. De hond moet dan wel eerst leren bij jou in de buurt te blijven. Als de hond te ver weg is dan hoort of ziet hij het ook niet vallen en kan je dan niet waarschuwen.

Ik heb Gucci eerst geleerd gevallen sleutels te signaleren. Ik maak een sleutelbos van oude sleutels want ik wil niet dat mijn goede sleutels helemaal onder het zand komen, dat is slecht voor de sloten. We maken de sleutels eerst leuk. Vaak vinden honden sleutelbossen al het einde omdat het pakken daarvan vaak betekent dat ze mee uit mogen. Gucci wordt dan al helemaal vrolijk en begint de kamer rond te dansen. Maar deze keer gaan we niet uit, maar oefenen!

Met sleutels oefenen is best lastig, want als ik ze uit mijn broekzak pak hoort ze ze al rammelen en staat ze al naast me. Ik moet dus heel stiekem en voorzichtig de sleutels pakken of wachten tot ze geen interesse meer heeft en ze dan pas laten vallen. Uiteraard maken we deze oefening steeds moeilijker. We oefenen binnen en buiten; als ik stil sta en als ik loop. Als Gucci dichtbij is, en als ze wat verder weg is. Op rustige plekjes en op steeds drukker plekken met steeds meer mensen en andere honden.

Gucci heeft de sleutels inmiddels al helemaal onder de knie. We kunnen nu ook met andere voorwerpen oefenen. Bijvoorbeeld een portemonnee of een pen of muntstukjes. Eigenlijk kun je van alles laten vallen. Soms laat ik wel eens een snoeppapiertje vallen en Gucci signaleert dan niet echt maar laat vaak wel even weten dat er iets gevallen is door er bij te gaan staan, met haar neus er naar te wijzen en dan naar mij te kijken. Uiteraard wordt dat beloond!

Toen... driekwart eeuw terug in de tijd *door Cor Toonen*

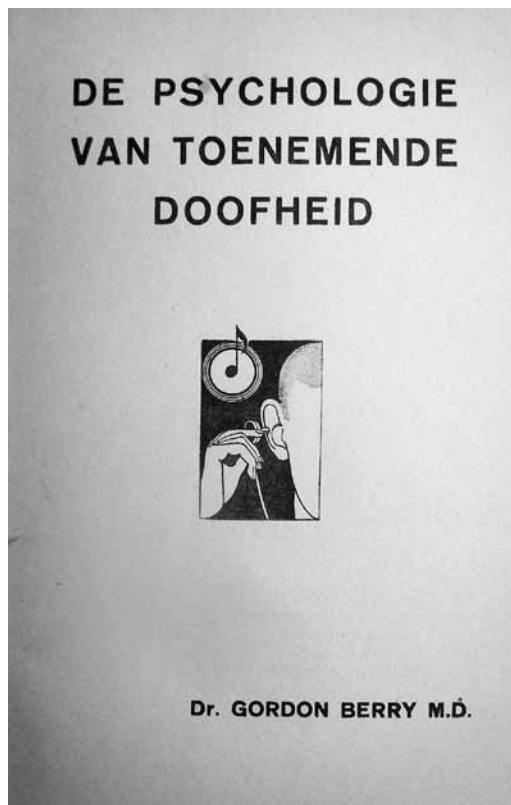
In het decembernummer van Plotsdoof 2009 plaatsten we een versie van "de Tien Geboden voor Slechthorenden" uit 1961. We dachten toen dat dit wel het oudste document over de tijdgeest van vroeger zou zijn dat we konden verwerven. Als exclusieve verrassing kunnen wij nu een nog 25 jaar ouder document plaatsen, waar je ook rode oortjes van kunt krijgen.

Begin juli werd ik verrast door een attent gebaar van een vriendin. Zij stuurde mij een zeer oud boekje: 'De psychologie van toenemende doofheid'. Dit is een vertaling van een

artikel door Dr. Gordan Berry M.D (Doctor of Medicine) in 'The Journal of the American Medical Association' van 18 november 1933. Het Nederlandse boekje (40 p.) is in 1934 uitgegeven door N.V. Instrumentenhandel voorheen fa. P. Geervliet uit Amsterdam, bij gelegenheid van haar 25-jarig bestaan. Het boekje laat zien hoe de horende wereld in die tijd tegen slechthorendheid aan keek en wat men van de slechthorende verwachtte qua aanpassing aan de horende wereld.

Hieronder, in het oorspronkelijk taalgebruik, "Negen geboden voor Slechthorenden".

**Negen geboden voor Slechthoorenden
uit: "De Psychologie van toenemende doofheid"
door Gordon Berry — 1933**

1. Gij zult openhartig tegenover Uzelf en tegenover Uw medemenschen voor Uw slechthoorendheid uitkomen.
2. Er mag geen bedrog of valsche schaamte in U zijn.
3. Gij zult Uw naaste niet om zijn goed gehoor benijden, maar Uzelf gelukkig prijzen dat gij in een tijd geboren bent, waarin Uw mogelijkheden zóó verlicht kunnen worden.
4. Gij zult tijdig een oorarts raadplegen, hem geregeld bezoeken en gebruik maken van de wetenschappelijke hulpmiddelen waarover hij beschikt.
5. Vermijdt den kwakzalver en zijn middeltjes. Breed en gemakkelijk begaanbaar is de weg die naar zijn deur leidt en velen zijn het die dezen weg inslaan.
6. Gij zult lid worden van de "Vereeniging van Slechthoorenden" *, waar gij bemoediging en opwekking zult vinden, en tevens geluk in het dienen van Uw lotgenooten. Zodoende zult gij voortschrijden met het Leger, dat strijdende is om het lot der slechthoorenden over de geheele wereld te verlichten.
7. Hebt Uw naaste zóó lief, dat gij alles in het werk wilt stellen om hem van dienst te zijn als hij met U spreken wil.
8. Oefen U voortdurend in het afzien van den mond.
9. Schaf U het beste hoorinstrument dat gij vinden kunt aan, en gebruik dit regelmatig.
10. Triomfantelijk zult gij U boven Uw gebrek verheffen en Uw leven zóó leiden, dat de wereld U nodig heeft.

*) In Nederland: "Vereeniging tot Bevordering der Belangen van Slechthoorenden".

Nieuws van de steunpunten in het land

Verslag van bezoek aan themapark "Spitkeet" door Imke Rozema

Zaterdag 18 juni was dan de activiteit van het noorden. We kwamen bij elkaar op de Langewijk in Drachten, 2 mannen en 5 vrouwen. Het was een trieste regenachtige dag, maar met elkaar zaten we droog en gezellig kennis te maken onder het genot van koffie, thee en wat lekkers. Na het samenzijn gingen we richting Harkema, met 2 auto's (carpoolen), om de "Spitkeet" te bewonderen. Zo gingen we met zijn allen terug in de tijd van de heidebewoners uit deze streek, ruim 80 tot 100 jaar geleden.

Vroeger was het de gewoonte om de mensen uit deze plaats "Harlekieten" te noemen, een bijnaam. (Dit was en is spottend bedoeld, want deze 'arme' mensen stelden niets voor.) We starten in de voormalige schaapskooi, wat nu een soort van ontvangstgebouw is van binnen, maar uiterlijk lijkt het veel op vroeger zoals schaapskooien er toen uitzagen. Al wandelend en pratend gingen we het terrein op. We zagen onder andere een holwoning en een klokkenstoel. Hiermee moesten de armste mensen "belet" worden: de klok moest luiden om de geesten te verjagen.

Bij elke bezichtiging werd informatie gegeven, ook bij de voorwerpen die men vroeger gebruikte voor het werk. De bezichtiging nam ongeveer 2 uur in beslag, waarna we met elkaar nog iets gedronken hebben in de schaapskooi.

Zo waren we weer terug in onze huidige tijd, en toen bleek dat ik de lichten van mijn auto aan had laten staan en de accu leeg was. De mannen gingen duwen, maar daar was geen beginnen aan. Een bezoeker had een startkabel en daar ben ik mee geholpen. En zo konden we onze weg weer vervolgen. Het was een goede en mooie middag en 'oant sjens' (' tot ziens') bij de volgende activiteit.

Technische voorzieningen

Cor Toonen
Stuiverstede 9
5431 RT Cuijk
t: 06 - 43 02 89 95
t: Cor.Toonen@annies.nl
f: 0847 - 12 40 05
(ma t/m do na 20.30 u.)
c.toonen@stichtingplotsdoven.nl

CI-lotgenotencontact

Wil van Essen-Verhoef
Ernst Casimirlaan 31,
6824 SG Arnhem
ci@stichtingplotsdoven.nl

Gebarencursussen

GGMD voor Doven en Slechthorenden; NmG coördinatoren te bereiken via:
gebarencursus.nmg@ggmd.nl

Ondertiteling TV

Frans Vercammen
Dirck v. Deelenstraat 4
5246 HB Rosmalen
tel: 073 - 641 95 01
f.vercamme@home.nl

Website

Lex Wassenberg
webmaster@stichtingplotsdoven.nl

Wandeling Holterberg *door Anja Korten*

Zaterdag, 13 augustus was de derde wandeling van de activiteiten commissie dit jaar. De Holterberg route (14 km) van de NS stond op het programma. De weersverwachting was niet echt geweldig. Toch waren er acht mensen zo moedig om zich op te geven: Derek, Leontien, Peter, Imke, Anja (een vriendin Imke), Renate, Rolf en Gommie. Jullie zijn denk ik goed beloond! Wat hadden we het gezellig. Veel tijd om te praten, lekker in een rustig tempo met regelmatig een korte pauze, schitterende uitzichten over de heide die prachtig in bloei stond, hele mooie paddenstoelen - zie foto. Ik heb een paar tikken met de nordic walking poles

uitgedeeld. Nogmaals mijn excuses! Ik laat ze voortaan thuis, maar Renate liep er prima mee. Enne, de weergoden waren ons zeer goed gezind! Even een klein beetje regen, maar verder prachtig weer gehad! Renate en

Anja lustten zelfs een ijsje aan het eind van de wandeling, terwijl anderen zich te goed deden aan appeltaart met koffie of thee.

De laatste wandeling van dit jaar komt er weer aan.

Mocht u denken: leuk ik

wil ook wel een keer mee wandelen, kom gerust! Zaterdag 29 oktober gaan we wandelen in Arnhem. Zie de de vooraankondiging hieronder

Activiteiten 3e kwartaal 2011

Wandeling Mariëndaal (11 km)

Zaterdag 29 oktober 2011

We verzamelen om 11.00 uur op het station Wolfheze. Denk aan goede kleding en schoenen. Neem ook voldoende te eten/drinken mee. Aanmelden is prettig. Dit kan via mail: anja.korten@gmail.com.

Begin: NS-station Wolfheze. Eind: NS-station Arnhem.

Honden: aangelijnd toegestaan.

Je wandelt van station Wolfheze naar station Arnhem. Ingeklemd tussen het spoor en de weg tussen Arnhem en Ede ligt een prachtig glooiend landschap met verrassende uitzichten. Sporen van de geschiedenis zijn op de landgoederen Lichtenbeek, Boschhoeve en Mariëndaal nog duidelijk herkenbaar in een oude weg, een theekoepel en een sprengenbeek. Maar bovenal geniet je hier van de rust en van de vele onverharde bospaden en de fraaie eiken- en beukenlanen.

Traditionele jaarafsluiting van Steunpunt Zuid

Zondag 11 december

Het heeft eigenlijk geen toelichting meer nodig na al die jaren. We gaan weer bowlen bij Olround bowlingcentrum, Heyendaalseweg 90, 6525 AK Nijmegen.

We hebben hier wederom 3 banen van 15.00 uur tot 16.00 uur. Graag om 14.30 uur aanwezig zijn zodat we ook gelijk om 15.00 uur

kunnen gaan bowlen. De kosten zullen ter plaatse verrekend worden met de deelnemers. (per baan € 28,50, dus als u niet mee wilt bowlen graag even doorgeven zodat we niet teveel banen hebben.)

Vervolgens gaan we naar New Lotus, Hadrianussingel 42, 6642 AJ Beuningen gld. We worden hier om 17.00 uur verwacht. We krijgen weer een welkomstdrankje van New Lotus, er is een zeer uitgebreid buffet incl. dessertbuffet. En ter afsluiting krijgen we gezamenlijk een kop koffie of thee ook weer van New Lotus. De kosten zijn € 20,00 per persoon voor het eten. Drinkjes worden door middel van consumptiebonnen betaald. Per consumptiebon betaal je € 2,00 contant. De bonnen die je overhoudt kun je na afloop inleveren, dan krijg je geld terug.

Opgave is noodzakelijk voor 3 december. Dit kan via e-mail: zuid@stichtingplotsdoven.nl of via post: Anja Korten, Hazelnoot 18, 7261 HD Ruurlo. Ook nu is afgesproken dat de kosten voor het diner vooraf aan Zuid voldaan worden. Dit kan overgemaakt worden op rekening: 98.27.27.453 t.n.v. J.J. Korten inz. St. Plotsdoven Zuid. Na 3 december kan er alleen nog gepast contant aan Anja betaald worden.

Bij opgave even duidelijk vermelden wie er WEL of NIET mee doet met bowlen. Als je komt voor de gezelligheid is dat ook heel gezellig. Tot zondag 11 december om 14.30 uur bij Olround te Nijmegen!

Er op uit met Steunpunt Zuid!

Groetjes, Frans, Ria en Anja

NC PLD

Cornelis Houtmanstraat 19-2h
3572 LT Utrecht
tel: 0900 - 337 36 63
t: 030 - 271 61 72
f: 030 - 271 98 09
www.ncpld.nl
info@ncpld.nl

Onze activiteitenkalender voor 2011

Datum	Organisatie	Wat en waar
zo. 9 januari	West	Nieuwjaarsborrel in Amsterdam
zo. 27 februari	Zuid	Bowlen OL Round, Nijmegen
za. 12 maart	Act. Comm.	Wandeling Rolder rug, Rolde
za. 19 maart	Bestuur	Landelijke Ontmoetingsdag
za. 9 april	West	Maori's in Museum Volkenkunde, Leiden
zo. 17 april	Zuid	Textielmuseum, Tilburg
za. 7 mei	Act. Comm.	Wandeling Hoornboegse Heide, Hilversum
za. 14 mei	Rijnmond	Wandeling Bieslandse Bos
vr./zo. 27 - 29 mei	Bestuur	Themaweekend
vr. 3 juni	Act. Comm.	Dag na Hemelvaart. De Hoge Veluwe
za. 18 juni	Noord	Huiskamerbijeenk. Drachten + act. in Harkema
za. 25 juni	West	Boerenleven en schilderen in Ilpendam
za. 13 augustus	Act. Comm.	Wandeling Holterberg, Nijverdal-Holten
za. 3 september	Rijnmod	Rondvaart Schiedam en bezoek Jenevermuseum
zo. 4 september	Zuid	Varen in Den Bosch
za. 10 september	West	Wandeling 's Gravenlandse Buitenplaatsen
ma. 19 september	Bestuur	Protestdemonstratie Den Haag
vr./ma. 7 - 10 okt.	Act. Comm	10e gezellig weekend op Texel
za. 15 oktober	Bestuur	Jaarvergadering St. Plotsdoven
za. 29 oktober	Act. Comm.	Wandeling Mariëndaal, Wolfheze-Arnhem
za. 12 november	Bestuur	Contactdag Partners, familie en vrienden
zo. 11 december	Zuid	Traditionele jaarafsluiting met Bowlen en Chinees etentje, Nijmegen / Beuningen

Let ook op de informatie op www.stichtingplotsdoven.nl.

Als u maandelijks per e-mail op de hoogte gehouden wilt worden van de activiteiten van de steunpunten, mail dan naar info@stichtingplotsdoven.nl

Graag tot ziens bij een van onze activiteiten!

NB: Mochten onverhoopt de kosten (ook reiskosten) van een activiteit (een beetje) te veel zijn en wilt u toch graag deelnemen, aarzel dan niet, maar neem contact op met het Lex Scheffel Fonds. Het fonds is hiervoor! Zie het zijkantje op deze bladzijde.

Steunpunten

Steunpunt Noord

Imke Rozema
Langewijk 72
9202 CR Drachten
t/fax: 0512 - 51 47 41
noord@stichtingplotsdoven.nl

Steunpunt West

Georgie Onsoe
Burg. v.d. Stadtstraat 17
1501 SB Zaandam
west@stichtingplotsdoven.nl

Steunpunt Zuid

Frans Vercammen
Dirck v. Deelenstraat 4
5246 HB Rosmalen
tel: 073 - 641 95 01
zuid@stichtingplotsdoven.nl

Steunpunt Rijnmond

Emma Bolle
Saharapad 6
2622 CD Delft
e.bolle@hetnet.nl

Contactpersonen

Kees Twilt,
ctwilt@stichtingplotsdoven.nl
Wil van Essen,
wvanessen@stichtingplotsdoven.nl
Veronica Korpershoek,
vkorpershoek@stichtingplotsdoven.nl
Contactpersoon Jongeren
Wouter Bolier,
jongeren@stichtingplotsdoven.nl

Coördinator Steunpunten

Leontien Peters
l10peters@chello.nl

Landelijke Activiteitencommissie

Emma Bolle
Jan Commandeur
Kerkweg 231
1964 KJ Heemskerk
jngcommandeur@casema.nl

Lex Scheffelonds

Ineke Scheffel
sms: 06 - 41 35 66 90
tel: 020 - 690 88 17
fax: 020 - 465 10 10
ienscheffel@hotmail.com
Gironummer: 7500036 t.n.v. I.
Scheffel-Maurer te Amsterdam

HOOR DE WERELD

MET HARMONY®

's Werelds Beste
Hoorprestatie

AutoSound™ - past zich automatisch aan de constant veranderende luisteromgevingen aan, net zoals een normaalhorend oor, zodat je geen knoppen of schakelaars moet verzetten om optimaal te kunnen horen en verstaan.

ADVANCED BIONICS N.V.
Waterfront Research Park
Galileilaan 18 - 2845 Niel, België
Tel.: +32 (0)3 450 76 76
Fax: +32 (0)3 450 76 79

www.BionicEar.eu

MK_AUTOSND09_NL_Adv_C

Er wacht een wereld vol geluid op je

Harmony HiResolution Bionic Ear System by Advanced Bionics